

Új Kelet

XIV. ÉVF. * 180. SZÁM
Cluj—Kolozsvar, 1931.
augusztus 12 Szerda
5691 EV Ab 29

Taxa postala
platite in numerar
No. 224.716-929

Ara 5 lej

ÚJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (volt Brassai
utca) 10. szám. Telefonszám: 9-77

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Félévre . . . . . 600 lej
Negyedévre . . . . . 320 lej
Egy hónapra . . . . . 110 lej

KÜLFÖLDI
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy évre 10 dollár
Egy hóra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem)

Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel

PETROL

megszünteti a haj-
ázást. Kapható gyógy-
riában és illatszert-
rban.

Eljés ellátásra elfogad
iskolász urileányt für-
rahasználatl. Berger
Str. Cantemir (Beóthy
7.

45 éves művelt, vallá-
somon részére keresek
eltétlen intelligens há-
sos idősebb leányt, ki
et és kereskedelmet.
os. Fényképpel ellátot-
t. "Flu" jellegre a kiadó-
szkrécio biztosítva.

gyobb mezővárosában
álló jól bevezetett pék-
éséket továbbit: ora-
Str. Rimanóczy 4.

viszonteladásra min-
állandóan szállit. Ma-
d.

ató tanítványokat ke-
nulókat bármilyen visz-
gós ajánlatokat „sze-
gére a kiadóhivatalba

teljes ellátásra két
gy urileányt. Feuer-
Avram Jancu 18.

te teljében levő kítőnő
or, gépiró, magyar le-
i puha és keményfa-
rában is teljes jártas-
három nyelvet beszél.
edést keres. Megkere-
Ferdinand 30. Szövet-
ök.

nyílt az ION

kedés, könyvnyomda
F. FERDINAND 51
Mozgó mellett)
papír, írószersz és író-
szolid árban szere-
telmi nyomtatványok
választék zsidótárgy
szesz rituális cikke-
u. m.:

ALLITOTT ÁRAK!

csó s Dickens

nyvek
I-IV. kötet 125 L
I-II. kötet 70 L
Klub I-IV. kötet 130 L
aságok boltja 77 L
akozások I-II. 300 L
csó könyvel
let királykisasz- 51 L
utitársak 448 102 L
rene élete 248 68 L
a film 220 oldal 68 L
anykarika 54 L

nyosztályában

öltés előzetes bekül-
rben is), vagy után-
ttel.

A Berkovics bank

A nap szenzációja: fizetésképtelen lett a bukaresti Berkovics-bank. A mi napjaink ugyálszik már csak ilyen szomorú szenzációkat produkálnak. A Berkovics név ugy élt eddig a köztudatban, mint a román pénzügy Rotschildja. Vagyonát milliárdokra becsülték és bankjának papirjai biztosabbak voltak a Banca Nationala részvényeinél. Ma délben pedig hírdetmény jelent meg a bank lezárt redőnyein, hogy a nemzetközi pénzügyválság következtében a bank egyelőre kénytelen beszüntetni a fizetéseket.

Ismét megrendült hát egy nagy zsidó vagyon. Mert szinte már törvényszerűség: minden gazdasági válság először bennünket érint. Gálutéletünk tragédiája, hogy mindig a gazdasági élet felületein vagyunk kénytelenek elhelyezkedni és nem bírnak mélyebb gyökereket eresztetni. Nekünk csak a világ hajójának fedélzetén van helyünk s ha jön a vihar, a hullámok bennünket söpörnek le először. A mostani válság is elsősorban a zsidó vagyonokat és zsidó egzisztenciákat rendítette meg. Vajon mikor fogjuk végre biztosabb, egészségesebb alapra építeni gazdasági létünket?

Lőrinczy Oroszországban

Lőrinczy ur, a bankár, sikkasztott. Nem műkedvelésből, nem is kimondott kedvtelésből, hanem egyszerűen azért, mert könnyen akart meggazdagodni. Ez a külső megjelenésben kispolgáriás banktisztviselő a lelke legmélyén a nagy ragadozó természetrajzát rejtette. Eddig rendben is van a dolog. Cselekedete sem új, sem rendkívüli nem volt. Legfeljebb meglepő, mert hiszen életvitelileg igazán nem mutatott — legalább is kifelé nem — nagystilű lendületeket.

A csodálatos — mondom — nem a sikkasztás ténye. Legfeljebb a bűnkronika megduzzadt egy számmal, egy esettel az ő intenzív „működése” révén. Különb bankemberek is kerültek napjainkban lakat alá, mint Lőrinczy ur.

Van azonban egy fordulat ebben a bankári bűnygyben, ami inycsiklandóan érdekes. Nevezetesen az, hogy Lőrinczy ur pont Szovjet-Oroszországba szökött. Abba az országba tehát, ahol a bankárokat nem szokták fátylasmenettel fogadni. Sőt. Volt idő, amikor a saját hazai bankárjait egészen mással fogadta a szovjet. Sőt ma sem a legjobb ajánlólevél Szovjet-Oroszországban bankárnak, burzsujnak lenni. Pláne sikkasztó bankárnak, aki egyetlen életcéljének a könnyű meggazdagodást tekintette.

Vajon mi ütze mégis pont a Dnyeszteren tulra Lőrinczyt? Forradalmi lendülete, vagy pedig az a hite, hogy képességei nélkülözhetetlenek lesznek az öt éves terv számára? Vagy talán az a hibrid gondolat, hogy ő alapjában véve szinten kommunista? Egy bizonyos nyakatekert logikával ezt el is képzelhette magáról Lőrinczy. Hiszen ő is „kommuinált”. El-kommunizálta azt, ami a másé volt. Igaz, hogy nem a mások, hanem a maga javára. Dehát a dolgok relatívák és lehet, hogy Lőrinczy ur erre a relativitásra épített, amikor átlépett a Dnyeszteren.

Levették a napirendről...

A Szinájában ülésező nemzetközi diák-kongresszus napirendjéről — a kisantant-államok diákdelegátusainak indítványára — levették a kisebbségi kérdést. Levették, mert — mint az indoklás mondja — ennek a kérdésnek feszegetése surlódást és zavart kelthetett volna a tárgyalások további folyamán.

Lehetetlen elhallgatni ennek a határozatnak felemás, sőt bizonyos tekintetben pszichotikus jellegét. Azzal a logikával, mely ezt a határozatot szülte, hallgatni kellene a világ minden forrongó és fájdalom tényszeről; hallgatni kellene a huszmillió munkanélkülről, Németország pénzügyi katasztrófájáról, az egész világon

Ujabb izgalom a bukaresti pénzpiacon

Fizetésképtelen lett a Banca Bercovici, az ország legnagyobb magánbankja

Közel másfélmilliárd lei betétet kezel a bank. A külföldi hitel-megvonások tették immovillá a bankot?

A Banca Nationala csak Elij Bercovici giroja mellett hajlandó segíteni

Bucuresti-Bukarest, augusztus 11. (Az Új Kelet tudósítójától.) A romániai pénzpiacnak újabb szomorú szenzációja van. Az ország egyik legnagyobb magánbankja, a Banca L. Bercovici & Co. S. A., amely közel másfél milliárd lejnyi betétet kezel, ma reggel beszüntette fizetéseit és a nagy tömegben összegyűlt betétesek lezárt redőnyöket találtak. A Bercovici-bank fizetésképtelensége annál megdöbbentőbb, mert ezt a bankot általában rendkívül szilárdnak tartották és a bank tulajdonosa Elij Bercovici, mint Románia leggazdagabb embere élt a köztudatban, akinek vagyonát néhány évvel ezelőtt még ötmilliárd lejre becsülték. Az is köztudomású volt, hogy Elij Bercovici a Banca Nationalának is egyik fő részvényese, sőt volt egy idő, amikor a Nemzeti Bank részvényeinek többsége az ő, illetve érdekeltségének birtokában volt.

A szenzációs közgazdasági eseményről bukaresti munkatársunk a következőket jelenti:

Értekezlet a Banca Nationalánál

Ma reggel 9 órakor Manoilescu bank kormányzó összehívta a Banca Nationala igazgatótanácsát, hogy a Bercovici bankház fizetésképtelensége ügyében és általában a pénzpiac helyzetéről sürgős tanácskozásokat folytassanak. A megbeszélésen jelen volt Roger Auboin francia technikai szakértő is és behatóan érdeklődött az igazgatótanács határozatai iránt Argetoianu pénzügy-miniszter is.

A fizetésképtelenség hatása

A Bercovici-bankház, amely a Str. Lipszani és Str. Smárdan utcák sarkán székelt, ma reggel nem nyitotta meg pénztárait. Már 7 órakor nagy tömegben állottak a bank kapui előtt a

betétesek, akik hiába várták, hogy a bankba bemehessenek. Közben drámai jelenetek játszódtak le, amikor látták, hogy a pénztárakat nem nyitják meg és kifizetéseket nem eszközölnek. A Smárdan és Lipszani utcák valóságos feketéltettek az egyre növekvő tömegtől, amely azonban néhány esettől eltekintve aránylag nyugodtan viselkedett és bizott abban, hogy a Banca Nationala segíteni fog a Bercovici bankon. A bajbajutott pénztárat 70 óra óta áll fenn és alaptökeje 150 millió. A banknak kiváló külföldi összeköttetései voltak főleg Németországgal és éppen néhány német bank összeomlása okozta heyzetének rosszabbodását és az, hogy az utóbbi időben több külföldi fizetési megbízást nem teljesítettek. A bank tulajdonosainak hatalmas ingatlan vagyona van, Bukarestben 70 háza, ugyis hogy remélhető, hogy azoknak értékesítésével az 1 milliárd 300 millió lejnyi betétet zavartalanul visszafizetheti.

A bank igazgatósága kedden délben a következők fahragaszt tette ki a lezárt redőnyökre:

„Az utóbbi időben bekövetkezett pénzügyi nehézségek, amelyek következtében a nyugati államokban történt események ismeretese a közönség előtt, ránk is következményekkel jártak és alapjaink immobillákká váltak. A jelenleg folyamatban levő tárgyalások rövid időn belül remélhetőleg eredményre vezetnek és ezért felkérjük betéteseinket, legyenek nyugodtak és biztosítsuk őket arról, hogy mindenki teljes egészében meg fogja kapni azt, ami neki jár.”

Mi okozta a bank nehézségeit

A Banca Nationala kommunikét tett közzé, amely szerint a külföldi pénzügyi körülmények okozták, hogy a Banca L. Bercovici & Co. S. A. nem tudott eleget tenni fizetési kötelezeteit. (Folytatása a negyedik oldalon).

végcsökig kiélezett szociális válságról. Hallgatni kellett volna arról a veszedelméről is, mely alig 48 órával ezelőtt még ott lebegett Európa fölött: a hitlerista győzelem lehetőségéről.

A világ azonban nem hallgatott, mert ma már minden józan és gondolkodó ember tudja, hogy a tenyereket és a valóságokat az elhallgatás nemhogy nem szünteti meg, de még csak meg sem szépiíti. Bátor, férfias lelkek, amennyiben a lelkiismeretük is tiszta: nyílt szemmel és nyílt lélekkel néznek szembe élő és a mindennapi élet elevenjébe vágó problémákkal. Már pedig a kisebbségi kérdés ilyen elevenbe vágó probléma, amelyről beszélni kell: beszélni kell arról is inkább, mert különben a hallgatás csak kellemetlen félreértések számára nyit tág kapukat.

Minden intelligens ember tudja ma már, hogy a kisebbségi probléma — világ-probléma, amely jelentőség és aktualitás

tekintetében felveszi a szomorú versenyt bármelyik más égető és gyötörő világ-problémával. Európában hatvanmillió kisebbség él, ép a legujabb megállapítások szerint. Akkor embertömeg, amely megfelel a nagy német birodalom mai lélekszámának.

A kisantant diákdelegátusai tehát struccpolitikát folytattak akkor, mikor a kisebbségi kérdést lekényszerítették a szinajai tanácskozások napirendjéről. Olyan struccpolitikát, amely nemhogy megszüntetné a „surlódási felületeket”, hanem inkább elmélyíti azokat. Hiszen ma alig van nemzet Európában, amelynek ne volna kisebbségei. És eme nemzetek diákdelegátusai könnyen gondolhatták a kikényszerített határozattal kapcsolatban azt, hogy a kisantant delegátusainak okuk va na kisebbségi kérdés tárgyalásának elhalasztására. A lépés tehát taktikai szempontból sem volt helyes. Határozottan helytelen volt.

VILÁG TÜKRE

Új szociális etika

Ezen a héten hagyta el a sajtót Artur Ruppin: „Soziologie der Juden” című korszakalkotó munkájának második kötete. Ebből a kötetből vesszük a szerző szives engedélyével az alábbi szemelvényt:

Napjaink világgazdasági válsága megmutatta, hogy a termelőknél az élelmickek és más konzumjavak hatalmas tömegei halmozódnak fel, melyeknek nincsen piacuk, mialatt a fogyasztók milliói éheznek. Az éhezők hajlandók lennének munkaerejükkel fizetni, erre azonban képtelenek, mert nincs munkaalkalom, munkaerejüket tehát nem tudják pénzre becsereálni. Ilyen módon — főleg a mezőgazdasági és ipari termelés jobb technikai módszerek által való fokozása következtében — a fojtogató fölöslegesség és egyidejűleg a munkanélküliség és éhség szimptomáit látjuk. Kétségtelenül megállapítható tehát, hogy a gazdasági organizmus súlyos betegségben szenved. A világ mindaddig nem jut nyugvópontra, amíg új gazdasági és szociális formákat nem találnak, amelyek átok helyett áldássá változtatják azt a nagyobb produktivitást, amelyet a gépeknek és egyéb technikai találmányoknak köszönhetünk.

Korunknak ez a legnagyobb problémája, amelynek a jövőben a legjobb koponyákat kell foglalkoztatnia. Ugy véljük, hogy a zsidók az ő nagy gazdasági képességeikkel e probléma megoldásához szokatlanul nagy mértékben fognak tudni hozzájárulni. Bennünk ugyanis a gazdasági lehetőségek párosulnak a szociális szükségességek iránti érzéssel. Minden szociális reformmozgalom az utóbbi száz esztendőben nagymértékben mutathat fel zsidókat, akár mint vezetőket, akár mint résztvevőket. Bizonyára hozzájárul ehhez az a körülmény, hogy a zsidók maguk is elnyomottak voltak és éppen ezért együttértek más elnyomottakkal. Meg lehet azonban, hogy ebben is anak a tradíciónak a folytatása mutatkozik, amely visszanyul Amosig és Jezsajasig és amely a szegények és elnyomottak sorsának megjavítását követelte. Az egész görög és római irodalomban hiába keresnénk példát az „alsóbb osztályok” érdekében való ilyen sikraszállásra. Jakob Wassermann a zsidók szociális érzékében „a messiási gondolatnak a vallási területről a szociális területre való átplántálását látja”.

A zsidók arra törekszenek, hogy saját gazdasági létük ujjaépítése során palesztinában a szociális élet új és igazságosabb formáit vezessék be. Megkönnyíti ezt számukra az a körülmény, hogy Palesztinában a zsidók között nincsenek meg azok a gazdasági formák, (latifundium, vagy tröszt), amelyek más országokban a gazdasági és szociális reformok bevezetését gátolják. A zsidók minden országból a gazdasági feladatok megoldására értékes tapasztalatokat hoznak magukkal, úgy, hogy az új technikai és gazdasági tudás az ő munkájukban olyan mértékben áll rendelkezésre, mint talán sehoh egyebütt a világon. Legtöbbjüknél ez a képesség az új társadalmi közület magas etikai nivójáért való mély felelősségérzettel párosul. Nem akarják ugyanis az új palesztinai közeletet megterhelni a szociális igazságtalanságok

salakjával, mely Európában munkanélküliséget és proletáryomort idézett elő. Minden munkaképes ember dolgozék és kapja meg munkájának teljes bérét. A gyermekek, betegek és munkaképtelenek szociális ellátása révén a lakosság mentesítessék amennyire emberileg lehetséges, a nyomortól.

Ami rövid idő óta, hogy Palesztinában a cionista munka megkezdődött, máris termékenykedő palántákat látunk az új gazdasági és szociális formák kialakulása tekintetében. A földnek a Zsidó Nemzeti Alap által végrehajtott nacionalizálása, a gyermekmunkának az iparból való önkéntes kizárása, a szövetkezetek, a mezőgazdasági nagyüzemek bevezetése a bérmunka kizárásával (kvuca), a nyolcórás munkanap bevezetése — biztató kezdet jelei. Természetesen ezek a megoldások nem örökkévalók, de jellemzők a jobb szociális életformák felé való törekvése. Ez az igyekezet át van itatva a hit melegével és azzal a lendülettel, amely áthatja Palesztina egész társadalmi életét. Ha a kísérletek sikerülnek, akkor ezek bizonyára más országok számára is példaképpé szolgálhatnak. A palesztinai zsidóknak ez az adománya a világkultúra számára csak egy ajándék visszaadását fogja jelenteni. Annak az ajándéknak visszaadását, amelyet a zsidók kaptak más országok kulturájának elsajátításával.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség hírei

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Kisintézőbizottsága augusztus 4-én tartott ülésén Löbl Lajos és Péterfi Endre, a központi irodák vezetői referáltak az utóbbi hetek folyamán felváltva lefolytatott szilágysági, kolozsvári és váradai látogatásokról, mely alkalommal gondoskodtak a Keren Hajjeszód és Keren Kajemeth munkáinak az egyes városokban való felélesztéséről és reaktiválásáról, valamint a szervezeti élet reorganizációjáról is. A KIB. tudomásul vette a kolozsvári és váradai irodáknál eszközölt leépítéseket.

Vermes Ernő elnök referált a Bázelen dr. Zweiggal a KKL jeruzsálemi központjának egyik vezetőjét lefolytatott tárgyalásairól, az ismeretes Phönix-ügyben. Közli, hogy dr. Zweignak javaslatot tett, miszerint a Phönix biztosító intézet mindaddig, amíg a beigért kolozsvári ház megvásárlása megtörténik, „Wartegeld“ gyanánt mult év november 1-től visszamenőleg folyósítson az E. Zs. N. Sz. központjának bizonyos havi szubvenciót, tanúságot téve ezáltal is arról, hogy az erdélyi cionizmus támogatását komolyan gondolja. Közli, hogy Fischer Lipót Kolozsvárról ezt az eljárást helytelennek tartja, mert attól fél, hogy ezzel magássá a beigért kolozsvári kulturház sirját. Vermes elnök úgy véli, hogy épp ezáltal biztosítható végre a Phönix ígéretének realizálása. Dr. Zweig ígéretet tett, hogy a Phönix bécsi központjánál intervenálni fog a szubvenció gyors kiutalása érdekében.

Tárgyalás alá vették ezután dr. Arthur Handtke átiratát a palesztinai jisivu segélyezésére vonatkozólag. Vermes elnök ismerteti a jisivu rendkívüli súlyos helyzetét, amellyel a bázeli kongresszus is behatóan foglalkozott. Október elsejéig okvetlenül el kell juttatni Palesztinába száz-ezer fontot, mert különben felborul a cionista intézmények gazdasági egyensúlya. Anhauch lovag, a Jewish Agency Counciljának a csernovici tagja ígéretet tett arra, hogy Oszkár Wassermannal, a Dutscher Bank igazgatójával együtt gondoskodni fog 15 ezer fontnak Romániában való összegyűjtéséről. Dr. Handtke kéri az erdélyi szervezetet, hogy minden erejével támogassa Anhauch lovag akcióját. Dr. Handtke közli ezenkívül, hogy a bázeli kongresszus határozata szerint minden cionistának egy font sterling rendkívüli adománnyal kell hozzájárulnia a költségvetési deficit eltüntetéséhez.

Dr. Roth Dezsőné közli, hogy a WIZO erdélyi központja elvállalta a magyar nyelvterületek WIZO-propagandájának és WIZO-csoportjainak szervezését.

A temesvári Palesztina Hivatal közlése szerint a május 16-i Szinaja hajóval összesen 301 zsidó utazott Palesztinába, akik a következőképpen oszlottak meg: kapitalista 3, munkás 161, visszatérő 29, drisával utazó 42, retur-vizumos 23 és turista 43. A junior 4-i Konstanca hajóval kiutaztak 64-en, mégpedig munkás-certificatekkel 56, turista vízummal 5, visszatérő utlevéllel 3.

Hazajött Havasmezőre a pápa zsidó könyvtárosa

Hogyan jutott Fried Naftali a havasmezői chederből a pápai könyvtárba

Poieni-de-sub-Munte-Havasmező, augusztus 11. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Fried Naftali. Érdekes karrier, tetszenek emlékezni. Heteken át foglalkoztak vele a lapok. Fiatal fiu, nagy tehetséggel, valaki beajánlja a Vatikánba, hogy katalogizálja a héber kéziratokat. Fried Naftali rituális kosztot kér, no igen, minjannal is szeretne minden nap imádkozni. A Vatikán minden kérésnek eleget tesz, a katalogus szépen készül s egy napon Fried Naftalit kinevezik a héber könyvtár igazgatójává a Vatikánban.

Az Értől az Oceánig...

Életrajzi adatok? Hát persze, tudományos szempontból a pontosság nem utolsó dolog. Menjünk csak sorjában.

Havasmezőn született, a Kárpátok tövében és itt kezdett járni a chéderbe. Meztláb járt, egy szál ing volt rajta és egy cidákli, a pájesze jó hosszúra nőtt és a fején kicsi sapkát hordott. Pontosan úgy nézett ki, mint azok a chéderyerekek, akiket ma láttam Havasmezőn.

A chéderben? Fájdalom, nem volt az első tanuló. Reb Mechel, aki alefbészre kapta, a következőkben jellemzi: Négy éves korában került hozzám. Bus-szemű, hallgatag gyermek volt, nem viháncolt a többiekkel, egy sarokba húzódott és kaparta a falat, vagy játszott az árnyékával. Amikor mutogattam neki a betűket, nem figyelte azok értelmét, hanem hasonlatokat keresett. Ni, ni, ennek olyan a lába, mint a mi kecskénknek, ez meg úgy néz ki, mint Józsi bácsi pipája. *Másfél esztendő alatt tanult meg olvasni.*

A többiek, akik együtt nőttek fel vele, azt mondják, hogy tízéves korában értelmes fiúcska volt. A jesiván irogatni kezdett és megismerkedett a héber irodalommal. Egy barátja rábeszélésére Frankfurtba megy, megismerkedik Freimann professzorral, a világhírű héber bibliográfussal, ez kegyeibe fogadja, mert nagy tehetséget fedez fel benne. S amikor a professzor megbízást kap a Vatikánból egy katalogus megszerkesztésére — tanítványát ajánlja maga helyett.

Ez Fried Naftali karrierjének az utja. Havasmezőtől a Vatikánig. Az Értől az Oceánig...

Naftalit püspökké avatják...

Hogy Fried Naftali a Vatikánba került, a legenda szárnyaira kapta. A hír bejárta egész Repede-völgyét s kezdtek beszélni Rómáról, a pápáról és a kis Naftaliról, akit végzetete oda sodort.

S a hosszú téli esteken, amikor a Kárpátok taraján dühöngött a vihar és fújta a havat, s a zsidócskák a beszmedrisbe jöttek és körülülték a kályhát, azon kezdtek gondolkodni, hogy mit is csinál tulajdonképpen Naftali „a pajpsznól Rómában“. Volt aki halott valamt, zsidó iratokról és régi könyvekről, hogy Naftali ment azokból tanulni, mert a pápa nem bír bennük eligazodni. Volt aki ennek se adott hitelt, mert ő már a nagyapjától hallotta, hogy Romában minden héber könyvet elégettek, nyilvánosan, egy hatalmas piac közepén.

A Vatikán falai között...

Később kezdtek jönni a levelek Rómából. Kinos volt a családnak, hogy ilyen hírek jártak a vidéket, a leveleket ezért kézről-kézre adták. Amelyik előttem fekszik, kicsit tul van tapogartva, kicsit foszlásnak indult s karakterisztikus héber betűkkel írja meg benne Fried Naftali vatikáni élményeit.

„Ma vasárnap van. Egyedül vagyok, nincs kihez egy szót szólni... A városba nem mehetek. Tegnap Freimann professzorral elmentem a zsinagógába. Ezek a római zsidó templomlátogatók. De még elszomorítóbb egy városban lenni, ahol a katolicizmus valósággal a

levegőben van, betölt minden sarkot, s aki menekülni akar előle — fájdalom — nincs hová menekülni. Muszáj meg fulladni...“

S a kis havasmezői fiu, a 22 éves tudós kétségbeesik az olaszországi zsidók asszimilációján. Róma és Judea — milyen emóciókat vált ki a Vatikán zsidó tudósának a lelkéből...

Ahol Titusz Vespásziánusz járt...

Végig, amerre a Repede-patak folyik, lázas érdeklődéssel kísérték a zsidók Fried Naftali felfelé ivelő karrierjét. Levelei szenzáció-számba mentek, egyes fiuk lemasolták őket és a hosszú négy-öt oldalas római levelek házról-házra jártak Repede-völgye zsidói között.

S Fried Naftali szorgalmasan írja leveleit és a levelek bővelkednek érdekes részletekben.

„Nem messze a lakásomtól — írja — ahogy megy az ember az uccán, hirtelen félelem szállja meg. Hatalmas emlékmű előtt áll, mely szinte a felhőket verdesi. Körös-körül parkok vannak, örök-rózsák nyílnak, amiket Róma mai gyermekei öntözgetnek s a pálmák sajtós, finom illata terjeng mindenfelé. De nem sokáig maradhat ott, mert hideg verejték üti ki testetét és a megindultságtól és a haragtól minden tagod reszket. A rózsák kezdenek hervadni és orrfacsaróan büzlenek. A fűszálak kiszáradnak, a palmaágak lehullanak és bámultan álls az emlékmű előtt.

„Titusz horosó“ áll előtted. Nehéz, szorongó szívvel hagyod el a teret s azon gondolkodol:

— Te gonosz Titusz, mit akartál attól a kicsi, jámbor néptől? Ugy tűnik, hogy Titusz csak azért rombolta le Jeruzsálem falait, hogy ezt a szép diadalívet állítsák fel neki Róma legszebb

terén és csupán két szót vessenek belé: Caput Juda.

Találkozás a pápával...

A havasmezői bus-szemű tudós, kinek lelke világfájdalomtól sajog, impressziókat gyűjt Rómában és közli azokat máramarosi testvéreivel. De a máramarosi zsidókat a Vatikán kódos misztikája ejti meg, ezért kéri Fried Naftalit, szülei útján, hogy írjon valamit a pápáról.

Tegnap találkoztam első ízben a pápával — írja későbbi levelében. A könyvtárban ültem és lapozgattam egy kéziratot. A könyvtárban volt kivülem még 5-6 férfi és néhány lány. Dél-előtt 11 óra volt. A harangokat egész sajátos módon kongatták meg, mire a lányok riadtan kifutottak. Mindannyian földreborulunk. A pápa: nagyon szép ember, aki roppant kellemes benyomást tesz. Fehér kaftán van rajta és egy kis rózsaszínű sapka. Mindenkihez van egy szava, megnézi mit csinál. Tölem is megkérdezte, mit csinálók — válaszoltam és minden rendben volt.

S Fried Naftali azzal fejezi be a pápával való találkozásról szóló levelét: Sok ember hal meg anélkül, hogy látta volna a pápát, viszont sok ember hal meg ezen a világon, aki látta a pápát és észébe jut: mit csináltak a pápák a zsidókkal és zsidósággal...

Fried Naftali hazajött most Havasmezőre, szülei látogatására. Itt kerestem fel és hosszán elbeszélgettem vele.

Fried Naftali beszélt a vatikáni héber könyvtárról, a kéziratokról, arról, hogy miképpen jutottak a kéziratok a Vatikán birtokába és tudományos szempontból melyik, milyen értéket képvisel. Beszélt még a Vatikánban szerzett tapasztalatairól és a római zsidóságról.

Erről azonban egy külön beszámolóban.

Schön Dezső.

Max Reinhardt nem viselheti tovább a nevét?

A Reinhardt-válopör legújabb, groteszk fordulata

Pozsony, augusztus 11. Néhány héttel ezelőtt az egész világsajtót bejárta az a hír, hogy Reinhardt Miksa, a világhírű rendező, lett állampolgár lett. Ez a lépése válopörével van összefüggésben, amelyet évek óta folytat már feleségével, Heims Elzával. Most újabb szenzációs fordulatra került sor ebben az ügyben. Heims Elza ugyanis megtámadta a rigai döntést és azzal érvelt, hogy Reinhardtot nem választhatta el a rigai bíróság, mivel Reinhardt csehszlovák állampolgár, Csehszlovákia pedig nem ismeri el ezt a döntést.

Reinhardt sem maradt tétlen, tovább kutatott az akta-dzsungelben és most meglepetésszerűen kiderül, hogy a világhírű rendező egyáltalán sohasem volt csehszlovák állampolgár. A pozsonyi tartományi hivatal állapította meg ezt 104.969—I—31 számú végzésével, amely kimondja, hogy Reinhardt atyja még az 1871 évi XVIII. számú törvény-cikk életbeléptetése előtt vándorolt ki Somfáról, mivel pedig Reinhardt azóta sem tartózkodott soha állandóan Csehszlovákiában, a csehszlovák állampolgárság nem illeti meg őt.

Reinhardtak az adott pillanatban nagyon jól jött ez a végzés, öröme azonban még mindig korai volt, mert Heims Elza a tartományi hivatal végzését is megfellebbezte. Azzal érvel, hogy maga Reinhardt volt az, aki a válopör régebbi stádiumában folyton csehszlovák állampolgárságával operált sőt be is bizonyította, hogy csehszlovák állampolgár, hogy évtizedek óta stonfai illetőségi bizonyítványa van, hogy azelőtt magyar, később pedig cseh szlovák utlevele volt, hogy egyik fiát

a berlini csehszlovák konzulátuson sorozták és hogy a válopört a pozsonyi kerületi bíróság tárgyalta, amit nem tehetett volna meg, ha Reinhardt nem volna csehszlovák állampolgár.

A fellebbezés következtében a tartományi hivatal vizsgálatot rendelt el, amely még folyamatban van. Érdekes, hogy milyen furcsa következményei vannak annak, ha Reinhardt tényleg nem volna csehszlovák állampolgár, illetve ha sem a volt Magyarországon, sem Csehszlovákiában nem rendelkezett volna polgárjoggal. Kiderülne, hogy tulajdonképpen, nincs is joga a Reinhardt nevet használni, hanem atyja nevéét, a Goldmann nevet kellene viselnie, mert a volt magyar belügyminisztérium névváltoztatási engedélye is tárgyalatlan volna. Természetesen azonban, hogy mint művésznevet Reinhardt nyugodtan tovább viselhetné ebben az esetben is, immár világhírűvé vált nevéét.

Cluj Zsidó Leányotthon
Strada Iuliu Maniu 9 szám

Egyénekenkénti gondos, családias nevelés, modern pedagógiai irányelvek alapján. Minden irányú továbbképzés, u. m. nyelv, zene, irodalom, művészet, stb. terén. Használati nyelvek német, francia. Méréselt díjazás. Prospektus.

Vezető Hochmann Aurora

Regénybe

A kolozsvári szökés

Cluj-Kolozsvár, Kelet tudósítójától. Kolozsvár keresztszencziója, mint igazgató eltűnése fedezett milliót, ahol az eltűnt minden rétegeben ismételt sorozat misztikus, valamint lyes eltűnése óriási és a nem mindennapos városzerte a legtek szárnyra Lőrinczy Mózes, mely a puritánságában a galmos és becsületlen hihetlenné tett. A hírek és a költők, képtelenek voltak rinczy valóban elképzelni. Ez az azt hitette el az erőt készítették szétszere és a megszokott közvélemény egy millió szövevény közé hitet csak alátámasztó üzleti összeköttetés a mai napig is háttér.

Kétségtelen, hogy várra küldött levele önmagával meghasznál, aki önmagát meghatározó motívumok levelekben egyre meg, arra engednek sorozatos bűnös üzlet Lőrinczy Mózes megvéget vetni életémet melyet hátrahagyott barátainak figyelmébe ezek a levelek mint esu színezetét nyer

Rövid negyvennégy Lőrinczy bűnössége megindult hangja a cíval nyert magyart az ügyességen tett azonnal körözölve Mózes ellen, akinek nem volt tudomása nyomozás második tészerű értesítés és hogy oszlassa mind amelyek Lőrinczy ü bonyolult háttérnek szökött bankigazgatósolatban támadtak romnegyed hat órák Dragicu rendőrtelentés érkezett, amancza jelentése alapörigazgató továbbított sorocai sziguranca a városi rendőrséget, hovesz nevű egyén tegn határon.

Draghiciu igazgatófogadta a szenzációt letes információkat oldalán lévő rendőrminden kételyt kizárvetkezőképpen válas

Tegnap a sorozatos levelet juttat ki a rendőrség kolozsvári hatóságok Mózes, kolozsvári ucca 3. szám alatt szám alatt lakik, a terén keresztül áts

Ez a most már te magában a rendőrsé

zsido

vtarba

tót véssenek belé:

szós a pápával...

szemü tudós, ki-
lomtól sajoj, im-
Rómában és közli
testvéreivel. De a
a Vatikán ködös
ezért kéri Fried
... hogy írjon vala-

m elsőzben a pá-
bi levelében. A
s lapozgattam egy
rban volt kívülem

éhány lány. Déle-
harangokat egész
tták meg, mire a
ottak. Mindany-
A pápa: nagyon
pant kellemes be-
kaftán van rajta
sapka. Mindenki-
hegnézi mit csinál.
e, mit csinálók —
en rendben volt.

szal fejezi be a pá-
ról szóló levelét:
anélkül, hogy látta
nt sok ember hal-
aki látta a pápát
sináltak a pápák a
ggal...

ajött most Havas-
tására. Itt keres-
beszélgettem vele.

élt a vatikáni hé-
cézíratokról, arról,
ttak a kéziratok a
tudományos szem-
ven értéket képví-
atikánban szerzett
római zsidóságról.
külön beszámoló-

Schön Dezső.

heti to-

ordulata

konzulátuson so-
lópórt a pozsonyi
gyalta, amit nem
na Reinhardt nem
lampolgár.

tkezettében a tarto-
latot rendelt el,
ban van. Érdekes,
következményei vol-
reinhardt tényleg
vák állampolgár.

Magyarországon,
nem rendelkezett
Kiderülne, hogy
es is joga a Rein-
i, hanem atyja né-
et kellene viselnie,

belügyminisztéri-
ngedélye is tárgy-
etes azonban, hogy
Reinhardt nyugod-
né ebben az eset-
írívű vált nevét.

Zsidó

ttthon

eni 9 szám

családias nevelés,
irányelvek alapján.
oképítés, u. m. nyelv-
művészet, stb. terén-
emet, francia. Mér-
Prospektus.

nam Aurora

Regénybeillő menekülés Kolozsvárról Oroszországba a Dnyeszteren át

Szovjet-Oroszországba szökött Lőrinczy Mózes, a szélhámos kolozsvári bankigazgató

A sorocai sziguranca telefonon értesítette a kolozsvári rendőrséget, hogy Lőrinczy Mózes Sorocánál átszökött az orosz határon. Lőrinczy levélben kérte meg a sorocai hatóságokat, hogy értesítsék hozzátartozóit Oroszországba való szökéséről

A kolozsvári rendőrség detektivet küldött Sorocába Lőrinczy szökésének felderítésére

Ciuj-Kolozsvár, augusztus 11. (Az Uj Kelet tudósítójától). Ezek óta nem volt Kolozsvár kereskedelmi életének olyan szenzációja, mint Lőrinczy Mózes bankigazgató eltűnése és az eltűnése után felfedezett milliós visszaélések, Kolozsváron, ahol az eltűnt bankigazgatót a város minden rétegében ismerték, a Lőrinczy által elkövetett sorozatos csalások és okirathamisítások, valamint a bankigazgató rejtélyes eltűnése óriási izgalmat váltottak ki és a nem mindennapi esettel kapcsolatban városzerte a legkülönbözőbb verziók keltek szárnyra Lőrinczynek közsímet életmódja, mely a maga egyszerűségében és puritánságában a békés kispolgárnak nyugalmas és becsületes életét reprezentálta, hihetetlenül tette a személyével kapcsolatos híreket és különösen azokat, akik ismerték, képtelenek voltak elhinni, hogy Lőrinczy valóban elkövette ezeket a bűncselekményeket. Ez a szolid polgári életmód azt hitette el az emberekkel, hogy Lőrinczy titokzatos és eddig még nem ismert erők készítették szélhámoságának elkövetésére és a megszökött bankigazgatót a közvélemény egy misztikus rémregényekbe illő szövevény középpontjába tette. Ezt a hitet csak alátámasztotta Lőrinczy Mózes üzleti összeköttetéseknek kuszált és még a mai napig is felderítetlenül maradt háttere.

Lőrinczy, a mártír

Kétségtelen, hogy Lőrinczynek Kolozsvárra küldött levelei zavart és önmagával meghasonlott emberre vallanak, aki önmagát mártírnak állítja be. A megható motívumok, amelyek ezekben a levelekben egyre sürűbben ismétlődnek meg, arra engednek következtetni, hogy a sorozatos bűnös üzelmeknek hatása alatt Lőrinczy Mózes megtört és önkézzel akar véget vetni életének. Minden levélben, amelyet hátrahagyott, családjára hívja fel barátainak figyelmét, olyanképpen, hogy ezek a levelek mintegy az élettől való búcsu színezetét nyerték.

Megoldódik a rejtély

Rövid negyvennyolc óra telt csak el és Lőrinczy bűnössége, valamint leveleinek megindult hangja is bombaszerű szenzációval nyert magyarázatot. Mint megirtuk az ügyszészen tett feljelentés nyomán azonnali közözléssel adták ki Lőrinczy Mózes ellen, akinek hollétéről senkinek nem volt tudomása. A közözlésekre a nyomozás második napján olyan meglepetésszerű értesítés érkezett, mely el keii, hogy oszlassa mindazokat a kételyeket, amelyek Lőrinczy ügyletei mögött rejtőző bonyolult háttér nyomán Kolozsváron a szökött bankigazgató bűnösségével kapcsolatban támadtak. Kedden délután háromnegyed hat órakor a nyomozást vezető Draghiciu rendőrigazgatóhoz telefonjelentés érkezett, amelyet a sorocai sziguranca jelentése alapján a bukaresti rendőrigazgató továbbított. A jelentésben a sorocai sziguranca arról értesíti a kolozsvári rendőrséget, hogy egy Lőrinczy Mózes nevű egyén tegnap átszökött az orosz határon.

A Dnyeszteren át

Draghiciu igazgató érthető kétkedéssel fogadta a szenzációt keltő híradást és részletes információkat kért a telefon tulsó oldalán lévő rendőrtisztától. Ez azonban minden képtel kizáró pontossággal a következőképpen válaszolt:

Tegnap a sorocai szigurancahoz pár soros levelet juttattak el, amelyben valaki kéri a rendőrséget, értesítsék a kolozsvári hatóságokat, hogy Lőrinczy Mózes kolozsvári egvény, aki Minerva utca 3. szám alatt, II. emelet 5. ajtószám alatt lakik, a mai napon a Dnyeszteren keresztül átszökött Oroszországba

Ez a most már teljesen autentikus hír magában a rendőrség épületében is való-

sággal konsternációt keltett. Draghiciu Aurel rendőrigazgató a fantasztikusan ható értesülésről azonnal értesítette a Kereskedelmi Hitelintézetet és az eltűnt bankigazgató szerencsétlen, minden anyagi bázis nélkül magára hagyott családját.

A legenda vége

Ez a hír véget vet annak a legendának, hogy Lőrinczy Mózes öngyilkosságot követett volna el eltűnése után. Ez a feltevés egyébként az első pillanatban is valószínűtlennek látszott, mert ahhoz, hogy valaki öngyilkosságot kövessen el, nem kell elszöknie Kolozsvárról. A rendőrség egyébként a telefonhír hitelességének meg erősítése céljából azonnal kimerítő távirati jelentést kért a sorocai rendőrségtől, amelynek érkezését szerdán reggelre várják.

A rendőrségi nyomozást ez a bombaszerűen ható felfedezés most egészen más irányba tereli. Egészen bizonyos, hogy Lőrinczy nem menekülhetett saját erejében bízva éppen Szovjet-Oroszországba. Valószínűnek látszik, hogy voltak segítő társai is, akik Kolozs-fürdőtől Sorocáig vezető rejtélyes menekülésében támogatták. Az is egészen bizonyos, hogy Lőrinczy nagyobb pénzüsszeget vitt magával erre az utra, amelyen menekülése közben az életét kellett kockáztatnia. A rendőrségi nyomozás most arra irányul, hogy Lőrinczy bonyolult üzleti összeköttetései felderítésén kívül fényt vessen arra is, kik voltak Lőrinczy segítő társai Oroszország felé vezető útjában.

Lőrinczy három levele

Míg Lőrinczy menekülésének körülményei részletesen is nyilvánosságra kerülnek, a rendőrség tovább folytatja a nyomozást annak megállapítására, miként követte el a sorozatos bűncselekményeit Lőrinczy. Draghiciu Aurel rendőrigazgató

Egy 800.000 leles betétkönyv

A meglepő felfedezés után a rendőrigazgató természetesen tüzetes vizsgálatot tartott az iróasztal-fiókban levő iratok között és megállapította azokból, hogy Lőrinczynek egy nagyobb összegről szóló betétkönyve is kell legyen, amelyre az iratok között utalás történik. Ekkor Draghiciu Aurel azt az ötletszerű kérdést intézte Németh Józsefhez, hogy nem kapott-e a hozzájuttatott három levél mellé kiséző sorokat Lőrinczytól.

Németh erre a kérdésre zavarodottan nemmel felelt, mire Draghiciu elrendelte Németh megmotozását. Ez eredménytelen maradt, ugyanis Németh ingujjban volt. A fogason lógó kabátot kikutatva, a rendőrség emberei meg is találták azt a levelet, amelyet Lőrinczy a Némethhez juttatott küldeményhez mellékel. A levélben Lőrinczy azt írja Némethnek, hogy az Autóglobnál levő iróasztalában elzár-

Miért vett fel Lőrinczy uzsorakamatra pénzt

Lőrinczynek többi ügyeleit egyébként még mindig a legnagyobb homály fedi. Nem sikerült még megállapítani azt, hogy Lőrinczy milyen szerencsétlen spekulációkban veszítette el az általa törvénytelenül összeharásolt milliokat. A legújabb tanu-vallomásokból arra kell következtetni, hogy voltak esetek, amikor Lőrinczynek égetően kellett a pénz. Egy kolozsvári magántisztviselőtől 130 ezer leles kölcsönt vett fel és erre fantasztikus nagyságu kamatot fizetett: két hetenként tízezer lejt. Ezek a furcsa uzsora-üzletek mindaddig nem lesznek tisztázhatók, míg olyan Kolozsvárról most távollevő személyek kihallgatására nem kerül sor, akik közvetlen kapcsolatot tartottak fenn Lőrinczyvel. Így a nyomozás menetére döntő fon-

már az első napon több házkutatást és helyszíni vizsgálatot fogantatosított. A Lőrinczy-családnál megejtett vizsgálatnak semmi eredménye nem volt, mert Lőrinczy magánélete legelső sorban családját tévesztette meg és a tisztos polgári életet élő embereknek legkisebb sejtelmük sem volt arról, hogy mik rejlenek Lőrinczy társadalmi összeköttetései mögött. Sokkal több eredményre vezetett az Autóglob című autóvállalatnál megejtett helyszíni vizsgálat. Lőrinczyt szoros üzleti kapcsolatok fűzték ehhez a vállalathoz és itt helyezte el unokaöccsét, Németh József magántisztviselőt. Hétfőn Németh József arról értesítette a bankot és az ügyészséget, hogy Lőrinczy Mózes egy borítékban leveleket juttatott el hozzá. Az egyik levél dr. Biriescu Nicolae vezetőügyész-he-lyettesnek, a másik Győri Győzőnek, a harmadik pedig a pénzüzetet egyik igazgatójának szólt.

Megtalálják az eredeti betétkönyveket

A helyszíni vizsgálat alkalmával, amelynél a bank egyik igazgatója is jelen volt, Lőrinczynek az Autóglob-nál levő iróasztalában két hatvan ezer lejes betétkönyvet találtak. A bank főtisztviselője nem kis meglepetéssel konstataulta, hogy a betétkönyvek a Kereskedelmi Hitelintézet-től valók. Ez az a két hatvan ezer lejes betétkönyv, amelyet Lőrinczy saját pénzüzetéténél elhelyezett és amelyekről először azt hitték, azokra vett fel a Hermanstädter Banknál, illetőleg Fischbeim kolozsvári kereskedőnél összesen 900 ezer lejes kölcsönt. Ez a két betétkönyv rávilágított arra, hogy Lőrinczy tulajdonképpen nem hamisította meg a bank betétkönyveit, hanem azokat egyszerűen magánál tartotta és helyettük ugyanolyan szám alatt két új 600—600 ezer lejről szóló betétkönyvet állított ki.

nyolcszáz ezer lejes betétkönyvet haladéktalanul juttassa el nagyanyjához, özv. Szász Ferencnéhez Segesvárra.

A szenzációs leleplezésre Draghiciu Aurel, mert feltételezte, hogy Németh József Lőrinczynek egyéb üzleteiről is tud, elrendelte a magántisztviselő őrizet-be vételét. Némethet azonnali a központi rendőrségre kísérték, ahol megkezdték kihallgatását. Ezzel egyidejűleg telefonon értesítette a segesvári rendőrséget, hogy a Németh által özv. Szász Ferencnéhez juttatott betétkönyv a reggeli postával Segesvárra érkezik és azt a rendőrség megérkezése pillanatában foglalja le.

Kedden délben a segesvári rendőrségtől meg is érkezett az értesítés, hogy a betétkönyvet lefoglalták és azt Kolozsvárra visszaküldték. Ilyenformán a Lőrinczy által eltulajdonított összegekből 800 ezer lej megtérül.

tosságu lesz annak az ismert nevű ügyvédnek kihallgatása, akivel Lőrinczy egészen különös kapcsolatban állott. Lőrinczy egyszerűen megvásárolta ezt az ügyvédi irodát, ahol azután az eddigi feltevések szerint szintén nem mindennapi dolgok történtek.

Igy áll ebben a pillanatban a nyomozás helyzete, mely még szenzációs fejleményekre vezethet, azokkal kapcsolatban, akik Lőrinczyvel szoros üzleti kapcsolatban állottak.

Van-e lehetőség kiadatási eljárásra

Az Uj Kelet munkatársa Lőrinczynek rejtélyes oroszországi szökésével kapcsolatban autentikus helyről kért felvilágosításokat.

— Van-e módja annak, — kérdeztük — hogy a romániai hatóságok diplomáciai uton kikérjék Oroszországtól Lőrinczyt?

— Románia és Szovjet-Oroszország között nem áll fenn diplomáciai viszony — mondotta informátorunk, — de a határmentén a gyakorlat által igazolt jogszokás van érvényben, mely lehetővé teszi, hogy a közönséges bűnözőket Oroszország visszaküldje. Az orosz határőrség minden ilyen esetben megkapja az információkat arra nézve, hogy a menekülő ember politikai okokból hagyja el az országot, vagy sem. Amennyiben a menekülő közönséges bűnösök miatt hagyta el az országot, úgy azt az orosz hatóságok rendszerint visszazsuppolják Romániába.

Értekezlet a központi rendőrségen

Az esti órákban Draghiciu Aurel jelentésére Hatiegan Simon rendőrvezetőről a sziguranca hivatal megbízottjaival anketot tartott, amelyen megbeszéltek a Lőrinczy Mózes szökése által szükségessé vált teendőket. A megbeszélésen a megjelentek úgy határoztak, hogy még kedden este detektivet küldenek Sorocába, hogy ott a bankigazgató szökéséről információkat szerezzen. A rendőrségen meg vannak győződve arról, hogy az orosz határőrség rövidesen visszazárlítja Lőrinczy Mózes határra és akkor a kolozsvári rendőrség detektívjei fogják visszakisérni.

Az esti órákban beszélgetést folytattunk Draghiciu Aurel rendőrigazgatóval, aki ennek a bonyolult bűnyűnek a nyomozását a tőle megszokott rendőri leleménységgel vezeti.

„Lőrinczy Mózes közönséges bűnöző“

— Az én véleményem szerint — mondotta Draghiciu Aurel — nem mártírral és nem mások által megtevesztett emberrel van dolgunk. Lőrinczy Mózes közönséges bűnözőnek tartom, aki amellett még arra is gyáva, hogy tetteinek konzekvenciáit levonva, öngyilkosságot kövessen el. Menekülése és önmagában az a tény, hogy éppen Szovjet-Oroszországba menekült, ahol az ő elképzelése szerint nem kell félnie kiadatásától, igazolja, hogy Lőrinczynek nem tiszta a lelkiismerete. Ha mások rántották volna be, nem kellett volna menekülnie. Akkor felfedhette volna azoknak kilétét és üzleteiben való szerepét, akik ebbe a helyzetbe sodorták. Olyan ember, aki másokkal fedheti cselekedeteit, nem menekül el, hanem itthon marad és igyekszik tisztára mosni magát.

— Egyébként — fejezte be Draghiciu Aurel — azok az adatok, amelyek máris rendelkezésemre állanak, de melyeket a nyomozás érdekében nem közölhetek, be is fogják igazolni, hogy Lőrinczy nem más, mint közönséges szélhámos.

Az egyik oldalon a hivatalos álláspont, amelyet Lőrinczynek rémregénybeillő szökése támaszt alá. A másik oldalon bonyolult, bünygyi rejtély, melynek középpontjában egy kettős életű, különös ember áll, magára hagyott családjával és letűnt társadalmi pozíciójával.

A következő napok eseményei talán mindent tisztázni fognak ebben, a román kriminológiában páratlanul álló bünygyben.

(— lay)

— Négy newyorki bank megbukott. Newyorkból jelentik: Négy kisebb newyorki bank, az American Union Bank, az International Madison Bank, a Times Square Company és a Square Deposit Company a napokban bezárták pénztárait. A négy bank kötelezettsége összesen 15 millió dollárt tesz ki. A bankbukás következtében a zsidó betétesek ezrei károsultak, főleg konfekciók. A négy bank összeomlása az Unió kereskedelmi világában nagy megdöbbenést keltett.

— Népszövetségi szakértői bizottság érkezik e héten Bécsbe. Bécsből jelentik: A hét folyamán népszövetségi szakértői bizottság érkezik az osztrák fővárosba, hogy tanulmányozza az osztrák pénzügyi helyzetet s azután javaslatot tessen a Népszövetségnek Ausztria újabb kölcsönkérése felől.

Angol nyelvtanok, szótárak. Lingua. Magyar—angol keresk. és jogi szakszótár füzeve 204. kötve 272 lej. Schidlor dr. „1000 szó“ kötve 204 lej. Lingua, angol nyelvtan félévszon kötésben 163 lej, egészvszon kötésben 204 lej. Lingua: Liliputi szótárak részenként 85 lej. Schenk kézi szótárak. Mindkét rész egybekötve 136 lej. Schenk: Zsebnyelvtan és társalgó, angolmagyar beszélgetések 51 lej. Utánvétellel, vagy előfizetve portó nélkül LEPEGENál Kolozsvár. Kérje a szótárak és nyelvkönyvek jegyzékét.

Mi okozta a Berkovici Bank nehézségeit

(Első oldali cikkünk folytatása).

ségeinek és bezárta pénztárait. A Banca Nationala a többi pénzintézetekkel együtt minden intézkedést megtenni hajlandó volt, hogy a Banca Bercovici fizetési nehézségein segítsen, azt azonban nem lehetett teljesíteni a helyzetre való tekintettel a bank tulajdonosainak megfelelő személyes garanciája nélkül. A Banca Nationala a legteljesebb mértékben támogatja az ország pénzintézeteit a legmesszebbmenő visszájárólási hitellel állva rendelkezésükre. A kommuniké végül megjegyzi, hogy a gabonaexport megindulásával nagyszámu deviza jött az országba és így a pénzpiac helyzete mindinkább javulóban van.

A pénzügyminisztérium a leghatározottabban megcáfolja azt a hírt, hogy a Banca Nationalának és a kormány-nak célja volna rendkívüli intézkedések foganatosítása. Ugy a kormány, mint a Nemzeti Bank hangsúlyozza, hogy ilyen intézkedésekről szó sem volt. A Banca Nationala híven teljesíti kötelességét az ország pénzintézeteivel szemben.

Ma este ebben az ügyben minisztertanács lesz.

A Banca Nationala megnyugtató kijelentései ellenére is gazdasági körök attól tartanak, hogy a ma esti minisztertanács mégis korlátozó intézkedéseket fog életbe léptetni a bank- és pénzforgalom terén.

MEGJELENT

SALAMON LÁSZLÓ (SALLÓ TAMÁS)
NINCS MÁS MEGOLDÁS

Ara: **40 lej**
és portó
Utánvétellel küldi az Uj Kelet könyvostály.

Soha

nem volt még ilyen nagymérvű áruszállítás a piacon

Meredith: Az önző, két kötetben . . .	272 L
Karl Hans Strobl: Kísértetek az ingoványban . . .	204 L
Charles Reade: Oltár és tüzhely I. II. kötet . . .	340 L
Apuleius: Az aranyszámár . . .	136 L
Ludwig Lewisohn: Az örök sziget . . .	272 L
Hatvany: Urak s emberek. Zsiga a családban I. II. kötet . . .	495 L
Maupassant: Erős mint a halál . . .	40 L
France: Próbabábu . . .	45 L
Strindberg: Az apa, A pajtások, Julia kisasszony . . .	45 L
Renan: Marcus Aurelius és az antik világ vége . . .	75 L
Zola: Jó polgári koszt . . .	35 L
Zola: Pénz . . .	102 L
Gábor Andor: Hát Pillangó . . .	45 L
Jack London: A vén halász meséi . . .	95 L
Romain Rolland: Jean Christop sorozata kötetenként . . .	20 L
Heltai Jenő: Álomok háza (füzve) . . .	44 L
Paul Bourget: A lelkiismeret (füz.) . . .	44 L
P. Bourget: A lelkiismeret (kötv.) . . .	64 L
Bibó Lajos: Kétkelkü szerelem (füzve) . . .	44 L
Krudy: Boldogult ifjúkorom . . .	64 L
Renard: Fléchambeau urból bacillus lesz (füzve) . . .	44 L

Kapható:

Uj Kelet könyvostályában
Vidékre utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése mellett szállítunk.

Aláírták a román-magyar kereskedelmi szerződést

Megegyezés jött létre a marha- és tűzifaszállításokra vonatkozólag

Bucuresti-Bukarest, augusztus 11. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A román-magyar kereskedelmi tárgyalások kedden délelőtt befejeződtek és a kereskedelmi szerződést a déli órákban az összes formalitások megtartása mellett a két állam kiküldöttjei aláírták. A kereskedelmi szerződés néhány nagyfotosságu kérdésben hozott olyan határozatokat, amelyeket mindkét fél ki-

elégítőnek talált. Létrejött a megegyezés a marhaszállítványokra vonatkozólag. Ugyancsak nagyjelentőségű a tűzifa-kivitelre vonatkozó megegyezés is. A megegyezés az eddig kiszivárgott hírek szerint úgy szól, hogy egy bizonyos mennyiségű tűzifát Románia vámmentesen szállíthat Magyarországnak. Mikor ennek a mennyi-

ségnek az exportja megtörtént, a további szállítványokra már a Magyarország által megállapított 30 pengős, vagy még ennél is magasabb beviteli vámilleték fizetendő.

A magyar-román kereskedelmi szerződés részleteiről legközelebbi számunkban adunk kimerítő jelentést.

Nem lett öngyilkos, hanem vesebajban halt meg Turnovzski Sándorné

Óriási tömeg kísérte Nagyváradon utolsó útjára a hirtelen halált halt uríasszonyt

Oradea-Nagyvárad, augusztus 11. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délután négy órakor óriási részvét mellett temették el Nagyváradon dr. Turnovzsky Sándor, a közismert marosvásárhelyi ügyvéd és szociológus feleségét, Darvas Rózsit. A hirtelen halállal halt tragikus sorsu uríasszony utolsó kívánsága szerint Segesvárról Nagyváradra szállították, ahová az autó délelőtt 10 órakor érkezett meg. Ezrekre menő tömeg vonult fel Turnovzsky-né temetésére. Az egyházi szertartást Grün főrabbi helyettes és Weisz főkántor végezték.

Turnovzsky Sándorné halálával kapcsolatban a napilapok öngyilkosságról számoltak be. Ez, a halálesetnek tragikus és váratlan bekövetkezésével magyarázható híradás nem felel meg a valóságnak, amennyiben a 33 éves, feltűnően szép fiatalasszony a családtól nyert információk szerint, súlyos vesebajának lett áldozata. Turnovzskynét hosszú ideig kezelték külföldön, ahonnan mint gyógyultat bocsátották el. Turnovzskyné hazaérkezése után pár héttel újra megbetegedett és megállapítást nyert, hogy a betegség mindkét vesejét súlyosan megtámadta. Pénteken este

Segesvárra szállították át, ahol operációnak vetették alá. De már ez sem segített Darvas Rózsit, aki két napi kínos szenvedés után meghalt.

Nagyváradon kiterjedt családja gyászolja a tragikus halált halt, regényes életű asszonyt, aki mint a kiváló szociológusnak, Turnovzski Sándornak felesége, széleskörű irodalmi és tudományos munkásságot is kffejtett. Ő fordította le Kolontay asszonynak „Wege der Liebe” című világhírű munkáját magyarra. A tragikus sorsu fiatalasszony fiugyermekét hagyott hátra.

Macdonald Londonba való visszaérkezése politikai körökben óriási izgalmat okozott

A munkáspárt kénytelen lesz beleegyezését adni koalíciós kabinet alakításába!

London, augusztus 11. Macdonald megtárgyalta minisztertanácsaival az aktuális problémákat a délutáni órákban visszatért a skóciai Lossiemouthbe. Politikai körökben arról beszélnek, hogy a munkáspárt közelebből kénytelen lesz beleegyezését adni koalíciós kabinet alakításához, mert különben nem lehetne elkerülni a liberálisok és a munkáspárt együttműködésének szétbomlását.

A miniszterelnök Londonba érkezése és tárgyalásai politikai körökben izgalmat váltottak ki.

Ujabb kombinációk Hoover gabonaértékesítési javaslata körül

Berlin, augusztus 11. Néhány nappal ez előtt élénken foglalkoztatta a világ gabonapiacait az a hír, hogy Amerikából ajánlatot tettek Németországnak, amelynek az volt a lényege, hogy a német piac kedvező hitelkondíciók és alacsony árak mellett vegye át a rendkívül jelentékeny mértékben felszaporodott amerikai gabonakészletek jelentékeny részét. Az erről szóló jelentést különbözőképpen kommentálták és nagy érdeklődéssel várták az ujabb híreket, mert ha létrejönne a német-amerikai tranzakció, ez mindenesetre lényegesen befolyásolhatná nemcsak a tengerentúli, hanem az európai gabonapiacok áralakulását is. Élénken foglalkoztak ennek következtében a Berlinből ma érkezett jelentésekkel, amelyek arról számolnak be, hogy Hoover gabonaértékesítő javaslatáról Németországban az a vélemény, hogy ennek gyakorlati értéke Németországra nézve értéktelen. A helyzet ugyanis az, hogy Németország ideiglenes buza-termése olyan kielégítőnek ígérkezik, hogy egyelőre valószínűleg látszik nagyobb mennyiségű idegen buzaának a német gabonapiacra való bevitel. Mindazáltal érdekes kombi-

nációk indultak meg Hoover gabonaértékesítő javaslata körül. Hoover javaslatával kapcsolatban ujabb érdekes tervek foglalkoztatják Németország illetékes tényezőit. Ezek szerint Németország az amerikai Grain Stabilization Corp. segítségével gabonakészletének egy részét össz eladná a külföldre, hogy tavasszal amerikai búzát importáljon. Ezzel a tervvel a német-amerikai piacok együttműködését akarják biztosítani, úgy, hogy a német malmok részére nagyobb mennyiségű első rendű amerikai buza állna rendelkezésre keverés céljából és pedig mérsékelt vámtételek mellett. Ilyen irányban folynak most a tárgyalások Németország és Amerika között. De az európai gabonapiacokon az a vélemény, hogy még abban az esetben is, ha Németország magáévá tenné a felvetett tervet, kérdéses, hogy sikerül-e az északamerikai gabonakészleteket nagyobb mértékben csökkenteni. Minden valószínűség amellezt szól ugyanis, hogy még ha létre is jönne az említett értelemben a megállapodás a két állam között, az amerikai piac kénytelen lenne továbbra is kísérleteket tenni a meglévő

készletek eladására, hogy férőhelyet biztosítson az új gabona részére.

Meglehetősen veszedelmes dolognak tartják ennek következtében, hogy Németország már most lekösse magát olyan értelemben, hogy ezzel esetleg olcsón elad, tavasszal pedig esetleg magas árak mellett importál. Az európai gabonapiacok mértékadó tényezőinek ezért az a véleménye, hogy a Hoover-javaslat nem annyira udvariassági tény Németországgal szemben, mint inkább egy céltudatos áruértékesítő politikának a bizonyítéka. Ezzel is csökkenteni akarja Amerika gabonakészleteit, abban bizván, hogy Németország elfogadja ajánlatát. Meg kell jegyezni még azt is, hogy nemrégiben az amerikai Kinát is fölkeresték ilyen ajánlattal, de minden eredmény nélkül, egyrészt, mert Kína a fizetési kötelezettségek teljesítése tekintetében nem tud garanciákat nyújtani, másrészt, mert sok akadály van az üzlet technikai lebonyolításának.

— Pédátlán kínzások az amerikai rendőrségeken. Londonból jelentik: Az amerikai Wickersham-féle kriminológiai bizottság, amely nemrég az amerikai börtönöket vizsgálta meg, legujabb jelentésében a rendőrség részéről elkövetett kegyetlenkedésekről rántja le a leplet. A jelentés száz bezonyított kivallatási esetet sorol fel. A gyanúsítottakat a többi között hosszú időn át nem engedtek aludni, az áldozat holtteste mellett faggatták, gumicsövel és ököllel ütlegelték, ragályos betegségekkel telt cellákban helyezték el és torkukba nagymennyiségű vizet öntöttek, hogy így vallomást csikarjanak ki belőlük. A jelentés Hoover elnök és a parlament közbelépését sürgeti a visszaélések ellen.

Lingua-nyelvkönyvek

Angol kötve . . .	163 lej
Francia kötve . . .	163 lej
Német kezdőknek . . .	163 lej
Német haladóknak . . .	238 lej
Olasz . . .	163 lej

Utánvétellel vagy előfizetve, portómentesen

LEPAGE-nál Kolozsvár

Kérje a nyelv és szótár könyvek jegyzékét

Ha azt akarja,

hogy az UJ KELET,
az erdélyi zsidóság
egyetlen organuma,
zavartalanul teljesítse kötelességét

Í Z E S S E
pontosan előfizetését!

A magotta a kényér

Telje

Budapest, augusztus 11. részletesen ismertet deviza- és valutarengés árfolyamának hozott. Ez a rendeltettség visszaszámolt az ország gazdasági életére. Általános vélekedés, hogy az intézkedések nagy részét az egész gazdaság talán, de viszont a magyar gazdaság is szenvedjen hátrányt az intézkedések következtében. A rendelet megszerkesztését a Nemzeti Bank elvégezte, amely a rendelet megsejtését nem gondoskodtak a gazdasági életre gyakorolt hatásokról. A rendelet megsejtését a Nemzeti Bank elvégezte, amely a rendelet megsejtését nem gondoskodtak a gazdasági életre gyakorolt hatásokról.

Megakadt az

Tudvalevő, hogy a deviza- és valutarengés arra is kiterjedt, hogy a Nemzeti Bank elvégezte, amely a rendelet megsejtését nem gondoskodtak a gazdasági életre gyakorolt hatásokról.

A gyakorlatban ez a budapesti közvetlen ügynökökhez beérkező vábbítás és elintézés akad. A legtöbb vidéki képviselőjének, hogy szükség van a közvetlen vábbításra a megrendelt áruk megrendelésére. A régi módon kisérletek kiegészítésére megakadt az ügynök, vagy közvetlen ügynök, ahonnan utasították.

Egész tömege az ügynök, vagy közvetlen ügynök, ahonnan utasították.

A kiszolgáló fogyasztó

Sok gondot okoz az ügynök, vagy közvetlen ügynök, ahonnan utasították.

Olcsó népszere

Crocker: Családi használatra . . .
Ohnet: A Croix-Mor . . .
Courths Mahler: A . . .
Courths Mahler: Lin . . .
Courths Mahler: Lin . . .
(Milliók Könyve k . . .
Oppenheim: Kaland . . .
dosok (Milliók Kö . . .

OLCSÓ PETŐ

Borus szerelem győ . . .
Felhők és fellegek . . .
A forradalom vihar . . .
A boldogság révében . . .
Az Apostol . . .
János vitéz . . .
Küzdelmes évek . . .

Kötetenként . . .
Kap . . .

az UJ

könyvostályában ut . . .
szeg és portóköltsé . . .
mel . . .

A magyar devizarendelet teljesen megbénította a külföldi áruforgalmat és a gyárak önkényének szolgáltatotta ki a kereskedőket és a fogyasztókat

Teljesen beszüntették ma a külföldre szóló postautalványforgalmat

Budapest, augusztus 11. Az Uj Kelet részletesen ismertette a magyar kormány deviza- és valutarendelét, melyet a pénzügyi árfolyamának megvédése érdekében hozott. Ez a rendelet a gyakorlatban rengeteg visszaságot okozott, amelyet a magyar gazdasági élet rendkívül súlyosan érez. Általános vélemény szerint a rendelet sok olyan intézkedést tartalmaz, amelyet az egész gazdasági élet fölöslegesnek talál, de viszont alkalmasnak tart arra, hogy az amúgy is súlyos viszonyokat még jobban megnehezítse, hogy az ipar és kereskedelem tevékenységét még fokozottabb mértékben megakassza.

Teljes a bizonytalanság minden vonatkozásban, mert az illetékes tényezők a rendelet megszerkesztésével egyidőben nem gondoskodtak arról, hogy a korlátozó intézkedések gyakorlati kivitele, a kereskedelem és ipar igényeinek ellátása ne szenvedjen hátrányt. Nem történt gondoskodás az ügyek intézésének megfelelő kiépítésére és főként ez okozza a legtöbb zavart.

Megakadt az árubehozatali ügylet

Tudvalevő, hogy a magyar kormány rendelete a fizetési eszközökre vonatkozóan arra is kiterjedt, hogy áruhitel ezentul a Nemzeti Bank előzetes engedélye nélkül senki sem vehet igénybe. Ugyancsak nem bonyolítható le semmiféle külföldi árumegrendelés, anélkül, hogy előzetesen az érdekelte Nemzeti Banknál vagy pénzügyintézetinél nem szerezné meg a szükséges devizaigényt.

A gyakorlatban ez a korlátozás rendkívül súlyos helyzetet teremtett. A vidékről a budapesti közvetítő kereskedőkhöz és ügyvédjeikhez beérkező megrendelések továbbítása és elintézése egyszerűen megakadt. A legtöbb vidéki cég eddig egyszerűen megírta a külföldi cég budapesti képviselőjének, hogy milyen áruira van szüksége és a közvetítő cég nyomban továbbította a megrendelést és gondoskodott a leszállításról. Most a kereskedő, akinek elfogyott valamilyen áruja, ismét a régi módon kísérlete meg, hogy készleteinek kiegészítéséről gondoskodják, de most megakadt az eddigi üzleti rend. Az ügynök, vagy közvetítő kereskedő elment a bankhoz, ahonnan a Nemzeti Bankhoz utasították.

Egész tömege az igénylőknek jelentkeztetett ma a Nemzeti Banknál, akiket nagyrészt nem tudtak elintézni és egyik ügyosztályból a másikba utasították. Elintézést alig tudott valaki kapni és értelmetlenül elkeseredést keltett, hogy a kormányrendeletét a gyakorlat ilyen készületlenül találta.

Ilyen körülmények között az árubehozatali üzlet már a mai napon megakadt.

A kiszolgáltatott kereskedő és fogyasztó

Sok gondot okoz a kereskedőknek az utóbbi napokban az árubeszerzés. A készletek fogytak, különösen egyes olcsó cikkekben mutatkozik némi hiány és ha a kereskedő azt akarja, hogy raktára to-

vábbra is kifogástalanul szolgálja vevő körét, kénytelen még a váratlanul fellépő kondíciókorlátozásokat is elfogadni. Általában a nagykereskedő és a gyárosok nagy része méltányosan jár el a kereskedőkkel szemben, de vannak, akik igyekeznek a helyzetet kihasználni és elsősorban azt kívánják, hogy a kereskedő fizesse meg régi számláit, azután pedig kijelentik, hogy

csak úgy szállítanak új árut, ha készpénzben történik a kifizetés.

A kormány rendelete tehát kiszolgáltatotta a kereskedelmet és a fogyasztókat egyes gyárak kénye-kedvének és egyes kartelek egységesen is léptek fel és járnak el a kondíciók szigorítása tekintetében.

A kormány a kereskedelmet és a fogyasztókat nem védelmezte meg ezzel a bekövetkezett helyzettel szemben és így máris mutatkozik drágulás egyes cikkekben.

Teljesen beszüntették a külföldi postautalványforgalmat

*Jó cipőnek -
jó cipőpaszta!
Ez a Pyram Paszta!*

Budapest, augusztus 11. Illetékes helyről nyert értesülés szerint a m. kir. posta a külföldre szóló postautalványforgalmat a további rendelkezésig teljesen megszüntette.

Értékváltsónál Magyar Nemzeti Bank tanúsítványa alapján értékek külföldre értékkorlátozás nélkül továbbra is küldhetők.

„A világ bankárai csak a porosz népszavazás eredményére vártak és most már meg fogják nyitni páncélszekrényeiket“

Hitlerék a kommunisták passzívításával próbálják szépíteni súlyos kudarcukat

Tízszázalékra szállítják le a leszámítolási kamatlábat. Laval Berlinben folytatja a megkezdett eszmecserét

Newyork, augusztus 11. A Newyork Herald szerint a poroszországi népszavazás kedvő kimenetele békésebb s nyugalmasabb politikai viszonyok kezdetét jelentí Európában. A világ bankárai csak a jelle vártak s most már meg fogják nyitni páncélszekrényeiket.

A népszavazással kapcsolatban rendkívül érdekes a kampószerkesztés utólagos magatartása. Kudarcukat a kommunis tákkal szeretnék igazolni.

Münchenben, a nemzeti szocialista párt központja tájékoztatójában azt hangoztatja, hogy a kommunisták teljesen távol tartották magukat a tegnapi poroszországi népszavazásban való részvételtől s a jobboldali szélsőséges pártok a közép-polgári pártjaitól sem sok segítséget kaptak leadott szavazatokban. A nemzeti szocialisták rámutatnak arra, hogy a csak nem 10 millió szavazatból 6-7 millió

nemzeti szocialista szavazat volt s így az erőpróba dokumentálta a nemzeti szocialisták feltűnő megerősödését (?) Egyébként a berlini rendőrség a Rote Fahnet, a tegnapi zavargások feldicsérése és a rendőrök meggyilkolásának feldicsőítése miatt két hétre betiltották s a cikkek szerzői ellen külön eljárást indítottak. Egyidejűleg a rendőrfőnökség 20 ezer márka jutalmat tűzött ki a rendőrgyilkosok nyomra vezetője részére. A birodalmi bank és a birodalmi vasut vezetősége ugyancsak 50-50 ezer márka jutalmat tűzött ki a jüterborgi vasuti merénylet tettesei nyomra vezetőjének.

A német gazdasági élet lassu gyógyulása egyébként egyre tart. Erre vall az is, hogy a birodalmi bank bankjegyfedezete az utóbbi héten 36.1 százalékról 38.2 százalékra javult.

Pénzüntézet körökben ezért valószínű-

nek tartják, hogy a birodalmi bank központi bizottságának ma délutánra összehívott ülésén a leszámítolási kamatlábat 15 százalékról 10 százalékra és a lombardkamatot 20 százalékról 15 százalékra fogják leszállítani.

A német pénzügyi helyzet szanálásával van összefüggésben az is, hogy a Nemzetközi Fizetések Bankja által megalakított bankszakértői bizottság, amely több napja Bázelen ülésezik, a jövő hét folyamán átteszi tevékenysége színhelyét Berlinbe, hogy a helyszínén tanulmányozhassa a német pénzügyi helyzetet és a hiteligényeket.

A lap szerint ugyanebben az időpontban lesz Berlinben Laval is, aki visszaadja a német kormányfőriak párizsi látogatását s folytatni fogja velük a megkezdett politikai eszmecserét.

Jugoszláviában visszaállítják az alkotmányt és összel megtartják a választásokat?

Jugoszlávia kölcsönt akar felvenni a londoni piacon

London, augusztus 11. Az Uj Kelet egyik legutóbbi számában röviden közölte Sándor, jugoszláv király nyilatkozatát, amelyet egy amerikai újságíróknak adott. A nyilatkozat hangoztatta, hogy a jelenlegi diktatórikus államformát Sándor király átmenetinek tekinti. Politikai körökben a nyilatkozatot akként magyarázták, hogy már a közeli időkben változás fog beállni a jelenlegi jugoszláv kormányformában.

Egyes jólértesült körökben már arról is tudni véltek, hogy még e hó folyamán megteszik a kezdő lépéseket arra, hogy uj

alapokra fektessék a jelenlegi államformát. Különösen abban az irányban indult meg diszkussziók, hogy vajjon miképpen alakítják meg az egyelőre átmeneti népképviselőlet és milyen jogokkal ruházzák azt fel. Ideiglenesen átmeneti kormányt neveznének ki, melynek az volna a feladata, hogy új választási törvényt dolgozzon ki. Az ideiglenes kormányt az új választási törvény alapján létrejött kormányzat váltaná fel.

Ezt a feltevést most megerősíti több angol lapnak az a híradása, mely szerint

Jugoszlávia a londoni piacon új kölcsönt készül felvenni — s e kölcsön sikere érdekében határozta el magát a jelenlegi diktatórikus rezsim az alkotmányos élet visszaállítására. Valószínű, hogy ezt a követelést a munkáskormány állította fel a jelenlegi diktatórikus rezsimmel szemben.

Hogy Jugoszláviában valami változás készül, azt a hír is igazolni látszik, mely szerint londoni diplomáciai körökben is komoly formában beszélnek arról, hogy összel választások lesznek Jugoszláviában s ezt megelőzőleg a kormányt átszervezik.

Argetoianu közigazgatási terve megszünteti a várost és a járást

Teljesen leakarja egyszerűsíteni a belügyminiszter Románia közigazgatását. Soneriu államtitkár szövegezi meg véglegesen a javaslatot

Bucuresti-Bukarest, augusztus 11. (Az Uj Kelet tudósítójától). A közigazgatási törvény előkészítési munkálatai, mint már említettük, Argetoianu belügyminiszter irányítása mellett folynak. Argetoianu közigazgatási terve ismeretesen a teljes centralizáció elvén épül és az eddig nyilvánosságra került részletek azt mutatják, hogy a belügyminiszter gyökeres változtatásokat akar eszközölni az ország közigazgatásában.

Legújabb értesülések szerint Argetoianu elkészítette a törvény vázlatát, úgy, hogy szeptemberi szabadságideje alatt nem is

fog dolgozni a törvényjavaslaton. A belügyminiszter Soneriu államtitkárt bízta meg a törvénytervezet részletes elkészítésével, a munkában Ottescu államtitkár és Petre Iulian belügyi vezérinspektor fognak segíteni. A törvénytervezetnek rövid időn belül el kell készülnie, mert a parlament első ülésén be akarják azt nyújtani.

A bukaresti lapok újabb részleteket közölnek a készülő törvény elgondolásairól. Eszerint az ország közigazgatási felosztását lényegesen leegyszerűsítik, amennyiben a közigazgatási egységek kö-

zül törlik a község és város közötti disztinckiót. Ezek szerint minden helységnek község a neve és még a törvényhatósági joggal felruházott városok sem nyernek más elnevezést. Az új törvény megszünteti a járás fogalmát, úgy, hogy a közigazgatási egységek második fokán a megye áll. A megye után a tartomány, azután az ország következik.

Argetoianu ezzel az egészen leegyszerűsített beosztással a takarékoság elvét is szolgálja, mert elgondolása szerint a közigazgatási egységek jelentékenyen növelték a közigazgatás költségeit.

zödést

ag
örtént, a további
Magyarország ál-
ngős, vagy még
iteli vámilleték
eskedelmi szerző-
bbi számunkban

ebaj- orné

riasszonyt

át, ahol operáció-
r ez sem segített
napi kínos szen-

családja gyászol-
t, regényes életü
váló szociológus-
horna felesége,
tudományos mun-
ő fordította le
"Gege der Liebe"
t magyarrá. A
ony fiugyermekek

gy férőhelyet biz-
szésére.

elmes dolognak
ben, hogy Német-
magát olyan ér-
telleg olcsón elad,
magas árak mel-
pai gabonapiacok
szért az a vélemé-
slat nem annyira
etországgal szem-
éltudatos áruérté-
nyítéka. Ezzel is
erika gabonakész-
nyogy Németország
eg kell jegyezni
régiben az ameri-
ték ilyen ajánlat-
nyélkül, egyrészt,
ötelezettségek tel-
em tud garanciá-
mert sok akadály
ebonyolításának.

az amerikai rend-
jelentik: Az ame-
kriminológiai bi-
az amerikai börtö-
egujabb jelentésé-
l elkövetett kegyet
a leplet. A jelen-
kinvallatási esetet
akat a többi között
gedtek aludni, az
é faggatták, gumí-
lték, ragályos be-
an helyzeték el és
gu vizet öntöttek,
karjanak ki belő-
elnők és a parla-
eti a visszaélések

könyvek

163 lej
163 lej
163 lej
238 lej
163 lej

ve, portómentsen

Kolozsvár

könyvek jegyzékét

akarja,

KELET,
sődöség
anuma,
telje-
ességét

S E
fizetését!

Olcsó népszerű regények:

- Crocker: Családi hasonlatosság 40
- Ohnet: A Croix-Mort grófnő 40
- Courths Mahler: A látszat csal 40
- Courths Mahler: Lind Dora titka 40
- Courths Mahler: Az igazi asszony (Milliók Könyve kiadása) 28
- Oppenheim: Kalandorok és Milliárdosok (Milliók Könyve kiadása) 25

OLCSÓ PETÓFI KÖTETEK

Borus szerelem gyöngyei
Felhők és fellegek
A forradalom viharában
A boldogság révében
Az Apostol
János vitéz
Küzdelmes évek

Kötetenként 20 lej.

Kapható:

az UJ KELET

könyvosztályában utánvétellel, vagy az ösz-
meg és portóköltés előzetes beküldése
mellett.

Egy híres antisze- mita halálára

A napokban földelték el Bukarestben dr. N. C. Paulescu professzort, a romániai antiszemitizmus teoretikusát, aki tudományos kutatásainak jelentős részét fordította az antiszemitizmus tudományos alátámasztására.

Cuza professzornak egyik főmunkatársa volt, s a jasi antiszemita vezér még húsága árán sem átalotta beismerni, hogy doktrínájának tudományos részét Paulescu elvtársának kutatásaira alapozza.

Mi sem haladhatunk el szó nélkül az érdekes haláleset mellett. Alább közöljük az elhunyt tudósnak igen furcsa fejtegetését a judaizmusról és hisszük, hogy ezzel le is röttük kegyeletünket a „nagy” professzor iránt:

„A kereszténységnek egy nagy és örök ellensége van — a judaizmus (az elhalt szavaival: „jidanizmus”).

„A zsidók (jidanii) — ezek a degene rált megalomanok, azt hiszik magukról hogy Istenek (ahogy ezt nekik a Talmudon keresztül sugja Lucifer és értelmetlen állatnak tekintenek mindenkit, aki nem vallja az ő hitüket.

Vad dühvel gyűlölik azokat, akik nem tartoznak népükhöz és igyekeznek a szabadkőművesség, a szocializmus és kommunizmus útján:

családjaikat — kiszipolyozásuk által tönkre tenni;

nemzetüket — királyaikat meggyilkolva — megsemmisíteni;

és templomaikat szétrombolni.

Végül minden éhínség és Terror segítségével uralkodhatnak a szerencsétlen nyomorba döntött gajokon, mindaddig, amik csak lélegzeni tudnak kényszer munkára hajtják őket, hogy ezáltal Izrael gyarapodhassék.

És amikor a rabok seregei megfogják elégeni a szenvedést, akkor minden további nélkül halomra mészárolják őket, mint ahogy azt napjainkban Oroszországban is megteszik.

Igy fognak ők szert tenni a békére, — amely nem lesz más, mint a temető borzalmas csöndje.

És ez a béke a zsidó szabadkőműves-Népszövetségnek is álma.

A gyűlölet zsidó békéje áll tehát szemtől-szemben a könyörületeség keresztény békéjével.

Mi a könyörületeség megalapítóját követjük és követeljük a zsidók elkergetését, hogy Románia kizárólag a románoké lehessen.

Ami a mi védelmi ligánk jelszavát illeti, négy szóba foglaljuk azt:

— „Család, Nemzet, Király és Krisztus.”

Igy irt és tanított a kiváló tudós, a 20. században az alkotmányos állam bukaresti egyetemének orvosi fakultásán...

Ilyen körülmények között érthető, ha Jorga Miklós professzor és miniszterelnök megható nekrológót irt Paulescu professzor halála alkalmával a Neamul Românesc főhelyén és ebben Paulescut miután mártírnak és szentnek nevezi, példaképpen állítja oda az ifjúság elé.

(h. e.)

Hatvanmilliót hagyományozott zsidó célokra egy Romániából Délafrikába vándorolt emberbarát

Charles Solomon végrendeletében egyképen gondoskodik a zsidó és nem zsidó diákokról

Johannisburg, augusztus 11. A napokban bontották föl a nemrég elhunyt Charles Solomon johannisburgi emberbarátjának és cionista vezérferfinak a végrendeletét. Solomon 69.500 fontot hagyatkozott zsidó jóléti intézményekre. Ebből az összegből 25.000 fontot Palesztina-telepítésre hagyományozott és pedig 7000 fontot vagyonosan bevándorlók otthonának felépítésére. Az otthonban népkonyhát kell berendezni, ahol a vagyonosok a legolcsóbban étkezhetnek. A végrendelet hangsúlyozza, hogy senkit sem szabad visszatartani, aki a népkonyhában étkezni akar. A többi 18.000 font mint alapítványi összeg különböző palesztinai vállalatoknál helyezendő el, hogy annak jövedelme a bevándorlók otthonát almentálja.

25.000 fontot hagyatkozott délafrikai diákok támogatására. A támogatásban részt vehetnek zsidók és más nemzetiségűek.

Charles Solomon fiatal korában Romániából vándorolt ki Dél-Afrikába, ahol nagy szorgalommal óriási vagyonra tett szert. A délafrikai cionista mozgalom egyik vezére volt. Nevét Dél-Afrika cionista szervezete legutóbb bevezette a Zsidó Nemzeti Alap aranykönyvébe.

Keller rendőrtanácsos arcát ellopták!

Szenzációs fordulat: az arcfelújítást elmenekült

Berlin, augusztus 11. Tegnap jelentették azt a kriminalisztikában egyedülálló esetet, hogy egy tolvaj nem pénz, hanem arcokat lop. Keller rendőrtanácsos, akit a nyomozással megbíztak, biztos nyomra akadt, bárha a tolvaj mindig a legnagyobb ügyességgel tüntette el nyomait. Keller rendőrtanácsos mégis a tolvaj sarkában maradt, akkor is, amikor a tolvaj Berlinből repülőgépen Hamburgba

menekült.

Amikor azután Keller rendőrtanácsos ott el akarta fogni a tolvajt, az a páratlan eset történt, hogy őt magát is elfogták a hamburgi rendőrhivatalnokok, mert a tolvaj közben a rendőrtanácsos arcát is ellopta.

Közelebbi részletek még hiányoznak, de holnapra teljes megoldást ígérnek.

Zsidók és cionisták a szocialista internacionalé bécsi kongresszusán

A Bund és a Poale Cion broszura harca

Bécs, augusztus 11. A nemrég lezajlott szocialista munkásinternacionalé kongresszusán a zsidó szocialista delegációk figyelmet keltő szerepe volt. A „Bund” képviselői hosszú évek után ismét résztvettek az internacionalé tanácskozásain, rajtuk kívül megjelent a „Poale Cion” is, jelentékeny képviselettel. A Poale Cion tizenkét tagu delegátussal képviseltette magát, felerészben palesztinaiakkal. A többiek Amerikából, Lengyelországból és Oroszországból jöttek.

A zsidó delegátusok a bizottságokban fontos munkát végeztek. Dr. Ch. Arlosoroff tagja volt a gazdasági bizottságnak, S. Kaplanski a leszerelési bizottságnak. Berl Katzenelsohn a munkás-nevelési konferencia munkálataiban vett tevékeny részt.

Jóllehet, zsidó problémákat nem tűztek ki a kongresszus napirendjére, a zsidó delegátusok mégis felhasználták a beszédre engedélyezett időt arra, hogy szóvá tegyenek cionista és általános zsidó munkásproblémákat.

Berl Locker, a cionista exekutive tagja, a világgazdasági krízisről szóló vita során megemlítette a zsidó tömegnyomort, beszélt a zsidó kivándorlási kérdéssel és tragikus színekkel rajzolta meg azt az irtózatot helyzetet, amelybe a zsidók az országhatárok elzárása miatt jutottak. Kiemelte a zsidóságnak azt a törekvését, hogy visszatérjen az őstermeléshez és fel-

vázolta azt a folyamatot, amely most végbement a zsidó dolgozók palesztinai kolonizációja körül. Locker felszólította a szocialista internacionalét, legyen segítségére a zsidó problémának szocialista módon való megoldásában. A Histadrut Haovdim, a palesztinai szocialista internacionalé számára a szocialista munkások tizeit szervezte meg, akik előőrsei a Közelkelet internacionaléjának. A brit munkáspárt delegátusaihoz Berl Locker azt a felhívást intézte, hogy támogassák a Histadruthot szociális jogaiért vívott küzdelmében, különösen a nyolcórás munkanap érdekében lefolytatott harcaiban, amelyért a zsidó munkásságnak gyakran kellett a palesztinai kormány ellen hadakoznia.

A „Bund” a kongresszuson egy „Unser Breg” című broszurát terjesztett, amely többek között éles támadásokat tartalmazott a cionizmus ellen. A füzet szerint a cionizmus polgári és reakciós mozgalom. Palesztina zsidó munkásai pedig — a füzet szerint — az arab munkásokat kiszorítják munkaalkalmaikból. A „Poale Cion” broszurában felelt a vádakra. A füzetben — amelyet a kongresszus tagjai között szétjuttattak — többek között a következőket lehet olvasni:

„A Bund három évtized óta évről-évre a cionizmus „végleges” halálát jósolta be. Am a cionizmus nemcsak hogy életben

maradt, hanem az utolsó tíz esztendőben megteremtette az országnélküli zsidó nép otthona elpusztíthatatlan alapjait. Ugyan-ebben az időben, amikor a munkára való jogok küzdelme Lengyelországban (ahogy azt a Bund is elismerni kénytelen) alig tudott sikereket felmutatni, a halottnak nyilvánított cionizmus a munkásmozgalom részvételével 100.000-nél több zsidót hozott Palesztinába, itt a mezőgazdaságban, az iparban és egyéb produktív foglalkozásban elhelyezte őket és lehetőséget nyújtott egy egészséges fejlődésre.”

Milyen lesz a jövő városa

Berlin, augusztus 11. Amerika egyik legnevesebb építész Frank Lloyd Wright, aki egyben a modern lakásépítés uttörője, érdekes kiállítást rendezett Berlinben a modern építészetéről. Wright egész modern és újszerű elveket vall a városépítészet terén és erről több feltűnő keltő előadást tartott Berlinben. Bár a kiváló építész bizonyos oldalról megváltott azzal, hogy javíthatatlan utópista, elvei mégis annyira érdekesek, hogy érdemes velük megismerkedni. Beszélgetünk Frank Lloyd Wright-tel, aki a jövő városáról a következőket mondotta:

— A modern nagyvárosok korántsem fognak a mai tempóban és irányban tovább fejlődni, mint ahogyan sokan hiszik. A jövő városában délelőtt tíz órakor fognak megérkezni és délután négy órakor már el hagyjuk, de ezt is talán csak három-négyezer hetenként. A hét többi napjait nem a városban, hanem sokkal kellemesebb és az egészségnek megfelelőbb környezetben fogjuk eltölteni. A nagyvárosokban már most is tapasztalhatjuk, hogy azok a válaszfalak, amelyek ezeket a metropolisokat a vidéktől elkülönítik, mindjobban eltűnnek. Különösen Amerikában mind több munkás, tisztviselő és kereskedő lakik már vidéken és onnan jár be napi munkájára a városba.

— Hosszu ideig a fejlődésnek az volt az iránya, hogy a nagyvárosok magukba szívták a vidék lakosságát, most el kell jönnie a reakciónak. A vidéken fog a jövőben úgy eloszlani a nagyvárosi lakosság, mint ahogyan azt a multban a város sűrítette magába. Mutatkozik már az iparban is egy decentralizáló törekvés, ami feleslegessé teszi azt, hogy nagy ember tömegeket egy helyre zsúfoljanak. Véleményem szerint a kisebb fajta városok is tulnagynak. Az én jelszavam: „El a városoktól!” Az a meggyőződésem, hogy ez az elv a jövőben diadalmas módon fog és a mamut városok fejlődése helyett a lakosság vidéken fog élni és onnan jár majd be kitűnő utakon és fejlett közlekedési eszközökkel a munkahelyekre. Teljesen egészségtelen az a rendszer, amelyet éppen Amerikában figyeltünk meg, hogy Newyorkban például egymásra licitálnak a száz emeletesnél magasabb felhőkarcolók építésével, ugyan akkor, amikor a város szélen kihasználatlan üres háztelkek hevernek parlagon.

Erdeklődünk az amerikai építésznél, hogy miképpen képzei a városi lakosságnak vidéki letelepedését. Erre vonatkozólag is megvan a maga elmélete Wrightnek, amiről a következőket mondotta:

— Nézetem szerint az új lakóhelyek különösen a benzinkutak körül fognak létesülni. Amerikában már ma is a legtöbb jölkérés munkás is saját autóján jár munkahelyére és ezeknek az autóknek központjuk a benzinkut. A jövőben a szűk sűrszerű fejlődés magával fogja hozni, hogy a benzinkutak mentén vendéglő, szálloda, áruház, és más szükséges épület létesül majd és így fognak fokozatosan kifejlődni ezeken a helyeken az új lakótelepek. Az emberek gondoskodni fognak ezeken a telepeken minden szükségletükről, még szórakozásairól is, úgy, hogy rá fognak eszmélni, hogy nem is nélkülözik a nagyvárost. Természetes, hogy minderről csak ott lehet szó, ahol ezt a természeti fekvés és a szükségszerűség magával hozza és ugyanilyen feltétele a lakosság decentralizálódásának az is, hogy a fiatal nemzedék tisztában legyen a napfény a világosság, a levegő és a szabad természet lelket nevelő és szervezet erősítő áldásával.

— Az amerikai építész elmélete valóban kissé utópistikusnak látszik ma még és egész bizonyosan távol van a megvalósulástól, nincs kizárva azonban, hogy tényleg ez lesz a jövő fejlődésének az útja. Az idegölő, lármas, hajszás és robotos nagyvárosoktól szabaduló emberek a csendes vidéken mindenesetre nyugodtabban és harmónikusabban élhetnek.

Buziás gyógyfürdő

(ROMÁN NEUHEIM)

páratlan szénsavas radioaktív sós-
vasas forrásvizekkel.

Biztos gyógyhatás szervi, elhízásos érelmeszesedés, szív és vérkeringési zavaroknál, vesebaj, vérszegénység, izom-
csúsz- hólyaghurut és kimerüléssel idegesség esetén.

Női betegség, a változások zavarok, fertőző betegségek, mérgezőek nyomán fellépett idegbajok (Tabes. etc.) eseteiben a legjobb eredménnyel gyógyít.

Természetes szénsavas sós-vasas fürdők, ivókurák, szakszerű orvosi kezelés kitűnő kezelés, kitűnő konyha, elsőrendű szállodák, diétás penziók mérsékelt árákkal.

Uj modern uszoda napfényes standdal. Fürdőidény május 15-től október 1-ig. Prospektust, felvilágosítást szívesen küld: Muschong Buziási Gyógyfürdő Rt. Fürdőigazgatóság Buziás (Bánát).

Önt is érdekli augusztusi szezon elárusításunk!

Leszállított olcsó egységárak az összes cikkekben.
Cca 4000 méter mintás ruhaselymet az eddigi Lei
130 ár helyett

60 lejért árusítunk ki HELLER & MOLNÁR

divatnagyrúháza CLUJ, Calea Regele Ferdinand 15.

HJ
Az UJ KELET
bánsági z
Főszerkesztő
Felelős szerk
Bukares
Hátszegi Ern
Cikkeink utánn
megjelölésé

— Hűvös időj
ról jelentik: A m
járásprognóza s
és derültebb időj
menetileg szeles
idő valószínű. A
ma délelben 21 fo

— Kongresszus
A baseli XVII. Ci
ról, amely az eg
lomra sorsdöntő
Avihva-Barisszia
dr. Weissburg C
számolót tartani
ton este fél 10 ó
Salom Club hely
szívesen lát a Hé

— Nem akadt
lalta volna Wold
védelmét. Berlin
augusztus 17-én
maras volt diktá
az a vád, hogy bu
szeesküvést szőtt
diktátort hivatalb
védeni, mert az
akarták vállalni v

— Ausztriában
tisztviselők fizeté
jelentik: A bevét
kisebbség, mint az
multhatatlanul ker
viselő fizetéscsök

— Kieleggő Né
mése. Berlinből
idei buzatermése
kezik, hogy egvelő
gyobb mennyiségű
országba való imp

Eljegyzés. Zimm
és Erdős Sándor
den külön értesíté

— Örült a párizs
ta merénylője. Pá
mian párizsi arch
Takendiant. örült
lés alá helyezték.
a merénylő nemré
azóta nyomorban é
fel pénzkérő levele

Nincs a teremtésb
Nyertem a Zsidó

— A newyorki
indult a forgalom.
newyorki nemese
táridő-üzletre vona
bályok alapján me
első határidős szá
uncia 99.9 finoms
gel.

— Az amerikai
jakk szállítani all
Londonból jelentik
saságok a konjur
akarják szállítari
nyeit. A vasutasok
védezeknek ez elle
a legerélyesebb ha
rei és illetményei
gvásáért.

— Simba. Az á
afrika őserdőinek
Vakmerő kutatók
jai ember nemjárt
őket minden pillá
geti. Gyönyörű fel
narámák sorozata.
bemutatóra az
szombaton 3. 5 és
lelőtt 10. délután
utoljára 5 és 7 óra

A Haggibbor viv
12-én, szerdán est
tart a City-kávész
Felkérjük a szak
gyűlésen mennél
lenjenek meg, mert
sürgős kérdései ke

Értesítés. A Ban
Márunt S. A. sighe
lezői szerződést
anyagi érdekeltség
26 tevékenységünk
szünt. American
Foundation Inspec

HIREK

Az UJ KELET az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jámber Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszegi Ernő, Str. Cobălcescu 54.
Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— **Hűvös időjárás várható.** Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint hűvösebb, esendes és derültebb időjárás várható, később átmenetileg szel és változókéony jellegű idő valószínű. A hőmérséklet Budapesten ma délelőtt 21 fok Celsius.

— **Kongresszusi beszámoló Kolozsvárt.** A baseli XVII. Cionista Világkongresszusról, amely az egész cionista világmozgalmra sorsdöntő kihatású volt, az erdélyi Avihva-Barisszia kongresszusi delegátusa dr. Weissburg Chajim fog részletes beszámolót tartani folyó hó 15-én, szombaton este fél 10 órakor a Szentlélek ucai Salom Klub helyiségeiben. Érdeklődőket szívesen lát a Helyi csoport elnöksége.

— **Nem akadt ügyvéd, aki önként vállalta volna Woldemaras, a volt diktátor védelmét.** Berlinből jelentik: Kownoban augusztus 17-én kezdik tárgyalni Woldemaras volt diktátor bűnügyét, aki ellen az a vád, hogy bukása után hűveivel összeesküvést szőtt az új rezsim ellen. A diktátort hivatalból kirendelt védő fogja védeni, mert az ügyvédnek önként nem akarták vállalni védelmét.

— **Ausztriában mégis keresztülvizzik a tisztviselők fizetéscsökkenését.** Bécsből jelentik: A bevétel 18 millió szillingel kisebbek, mint az elmúlt évben. Ezért mulhatatlanul keresztül kell vinni a tisztviselők fizetéscsökkenését.

— **Kielégítő Németország ideai buzatermése.** Berlinből jelentik: Németország ideai buzatermése olyan kielégítőnek ígérkezik, hogy egyelőre nincsen szükség nagyobb mennyiségű idegen búzának Németországba való importjára.

Eljegyzés. Zimmermann Elza Oradea és Erdős Sándor Zerind, jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

— **Örült a párizsi örmény archimandrita merénylete.** Párizsból jelentik: Abraham párizsi archimandrita merényletét. Takendiant, örültnek tartják a megfigyelés alá helyezték. Megállapították, hogy a merénylet nemrég érkezett Párizsba s azóta nyomorban élt s több ízben kereste fel pénzkérő levelekkel az örmény főpapot Nincs a teremtésben nyertes, csak ön! Nyertem a Zsidó Kórházak sorsjegyén!

— **A newyorki nemesfém-tőzsdén megindult a forgalom.** Londonból jelentik: A newyorki nemesfém-tőzsdén az ezüst határidős-üzletre vonatkozóan elkészített szabályok alapján megindult a forgalom. Az első határidős szállítást most volt 25 ezer uncia 99.9 finomságú ezüst kötésegséggel.

— **Az amerikai vasutársaságok le akarják szállítani alkalmazottaik fizetését.** Londonból jelentik: Az amerikai vasutársaságok a konjunkturahiány miatt le akarják szállítani alkalmazottaik illetményeit. A vasutasok szervezetei már előre védekeznek ez ellen s kimondták, hogy a legerélyesebb harcot indítják tagjaik bérei és illetményei jelenlegi színvonal-meghagyásáért.

— **Simba.** Az állatok királya. Nyugat-afrika őserdőinek megrázó élete filmen. Vakmerő kutatók lélekzet elállító kalandjai ember nemjártá Dzsungekben, ahol őket minden pillanatban a halál fenyegeti. Gyönyörű felvételek, káprázató panorámák sorozata, 10 felvonásban kerül bemutatásra az Építőmunkás-mozgásban, szombaton 3, 5 és 7 órakor. Vasárnap délelőtt 10, délután 3, 5, 7 órakor. Hétfőn utólag 5 és 7 órakor.

— **A Haggibbor vívószakosztálya folyó hó 12-én, szerdán este fél 9 órakor gyűlést tart a City-kávéház emeleti termében.** Felkérjük a szakosztály tagjait, hogy a gyűlésen menőleg nagyobb számban jelenjenek meg, mert a közeledő vívószázón sürögő kérdései kerülnek tárgyalás alá.

— **Értesítés.** A Banca Populara de Credit Marunt S. A. sígheti pénzügyintézetével a hitelezői szerződést felbontottuk és ezzel anyagi érdekeltségünk, valamint ellenőrző tevékenységünk fenti intézetnél megszűnt. American Joint Reconstruction Foundation. Inspectorátusa, Cluj.

Az európai földrengéstjelző készülékek ezerkilométeres távolságból borzalmos földrengést jeleztek

A földrengés góca valószínűleg Angorától délkeletre van. Közvetlen hír még nem érkezett a katasztrófáról

Bécs, augusztus 11. A freiburgi, belgrádi és budapesti földrengést jelző intézetek készülékei nagy távolságból 22 óra 26 perctől, több mint félórán át rendkívül heves földrengést jeleztek ezer kilométeren felüli nagy távolságból. Csaknem az összes intézetekben tullengtek a mérőingák s az irószereket is szétesett a példátlanul heves földrengések jelzése közben, ami arra

mutat, hogy a japáni katasztrófális hatású földrengés óta nem jegyeztek ilyen földrengéseket.

Valószínűnek tartják, hogy a földrengés góca Angorától délkeletre, talán a perzsatorók határvidékén van, de közvetlen hír még sehonnán sem érkezett a kétségteleenül katasztrófális hatású rengés központjának megjelölése felől.

Négy napig feküdt holtan lakásán egy öngyilkos budapesti építész

Budapest, augusztus 11. Székely Artur vállalati igazgató megrendítő öngyilkossági tragédiát fedezett fel a Huszár uca 6. számú ház egyik elegánsan berendezett négyszobás lakásában. Ebben a lakásban lakott Székely Artur igazgató sógora, Himler Miksa ötvenhat éves építési vállalkozó családjával. Ma reggel Himler Miksát sógora holtan találta a lakásban. Az építész mérnök tizenhárom év óta lakik a Huszár ucai bérház első emelet 5 szám alatti lakásban és irodája ugyancsak a ház második emeletén volt. Himler Miksa felesége és két leánya néhány héttel ezelőtt nyári üdülésre Gödöllőre utaztak, míg az építész mérnök, aki rendkívül agilis ember volt, most is kora reggeltől késő éjszakáig dolgozott és csak hetenként egyszer ment ki Gödöllőre meglátogatni családját.

Himlert a házbeli csütörtökön este látták utólag. Az építész mérnök szokása szerint még kapuzárás előtt hazament és a házmester a késő éjszakai órákban, amikor kaput nyitott, látta, hogy Himler Miksa lakásában még világosság van. Azt hitte, hogy a mérnök éjszaka is dolgozik és amikor később, hajnal felé ismét kiment, Himler Miksa lakásában már nem égett a villany. Ugy volt, hogy Himler Miksa pénteken vagy szombaton week-endre Gödöllőre

utazik családjához és ebben a házban volt sógora, Székely Artur igazgató is, aki csütörtökön beszélt utólag Himler Miksával. Tegnap aztán Székely Artur legnagyobb meglepetésére Gödöllőről felhívta telefonon a huga és érdeklődött, hogy mi történt férjével, aki nem utazott le Gödöllőre és lakásuk telefonja nem felelt.

Székely nem gondolt semmi rosszra, ami kor ma reggel felkereste sógorát. Kilenc órakor megjelent a lakás előtt, becsöngött, kopogtatott, de választ nem kapott. Erre sógora irodájába ment fel, ahol ugyancsak nem találta meg Himler Miksát. Kiderült, hogy Himlert csütörtök óta senki nem látta a házban. Most már gyanusnak tűnt fel érthetetlen távolmaradása, sógora rendőrt hívatott és feltörték az ajtót. Az építész mérnököt a szélőnön fekvé találták, arca már teljesen megfeketedett és holtteste már erősen bomlásnak indult. Az éjjeliszekrényen egy kis üvegfia volt, amely bódító mérget tartalmazott. Himler Miksa az üveg egész tartalmát bevette. A rendőri bizottság megállapította, az öngyilkosság csütörtökről péntekre virradó éjszaka, történt és az erős mérég csakhamar végzett a szerencsétlen emberrel. Himler Miksa négy napig feküdt holtan a bezárt lakásban. A nyomós egyelőre még nem tudta megállapítani, hogy a jómódunaki smert építész mérnök és vállalkozó miért követhette el öngyilkosságát.

— **A Kishitelbank és Takarékpénztár Rt. Cluj,** értesíti igen tisztelt ügyfeleit, hogy a nála elhelyezett takarékbetétek kamat-lábát 1931. szeptember 15-i hatállyal egy százalékkal leszállította. Az Igazgatóság.

— **Eljegyzés.** Stern Gizike, Alesd és Roth Sándor Oradea, jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

— **Házasság.** Fruchter Mancsi és Feiler Pál augusztus 9-én, Brassóban házasságot kötöttek. Minden külön értesítés helyett.

— **Ausztrália Kinában újabb buzamennyiséget helyezett el.** Londonból jelentik: Az ezüst lassu értékelkedése mellett Ausztrália Kinában újabb buzamennyiséget helyezett el. Anglia is vásárolt Manitóba búzát, Belgium orosz búzát és Manitóbat, Hollandia Bahia Blancat, Hardwintert és Manitóbat.

— **A hajóépítés csökkentése Angliában a legnagyobb méretű.** Londonból jelentik: A hajóépítés csökkentése legnagyobb Angliában, ahol ez év folyamán harmadrészt sem építik annak a tonnatartalomnak amelyet az elmúlt évben ilyenkor építettek. Lehet, hogy közelebről az egész világon egy időre beszüntetik új nagy tengeri hajók építését.

— **Megjelent Ruppinn „Zsidó cziológójának” második kötete.** A könyvpiacnak valóságos szenzációja Artur Ruppinn „Soziologie der Juden” című művének második kötete, amely a napokban került a könyvpiacra. Ebben a kötetben a kiváló szociológus ismerteti a zsidóknak a jövőért folytatott harcait. A könyv első része apo litikai harcaikat vizsgálja föl, második fejezete a gazdasági harcaikat, a harmadik a zsidók törekvéséről a tests elmentállóképesség megszerzésére, a negyedik a szellemi mozgalmakat ismerteti. Az ötödik fejezet a cionizmusnak van szánva, az utolsó részben a zsidók jövőjéről van szó. Ebben a fejezetben a zsidóknak a népek kiengesztelődése körüli szerepét ismerteti a szerző.

NAPROL-NAPRA

A délfranciaországi partvidék mentén francia pilóták treniroznak a Schneider-kupa versenyre. Eddig két halálos zuhanás történt, de a tréninget a versenyre készülő pilóták folytatják. A lapok szerint a pilóták gépeiken példátlan sebességet értek el. Többen megközelítették az óránkénti 600 kilométeres gyorsaságot is.

A Golfe du Lion felől keletre terjeszkedő viharfrontot megelőző orkán nagy pusztításokat végzett a francia Rivierán Canestól Toulon hadi kikötő környékéig. Példátlan erejű szélrohalmok házak fedelét sodorták el, több évtizedes fákat csavartak ki tövestől, s mindenfelé megszakították a táviró- és távbeszélő-összeköttetéseket. Számos halászhajó és luxusjacht, valamint csónak tűnt el és nem tért vissza. Délebb a vihar alábbhagyott s a tajtékos tenger Rade d'Agaynál öt holttestet vetett partra. Kétségtelen, hogy az eltűntek közül még sokan életüket veszítették a teljes 24 órán át tartott itéletidőben.

A perzsa kormány fel akarja emelni a nők házassági korhatárát, megadja a nőknek is a jogot a házasságbontó kereset beadására s rendeletet adott ki, amelyben utasította a városokat, hogy mozikban és városokban fátyol nélkül megjelenő nőknek legyenek segítségére és nekik előnyös helyet és jó kiszolgálást nyújtsanak.

Több lap arról ad hírt, hogy a Habsburg-ház jelenlegi feje, Ottó feleségül fogja venni az olasz királyi pár leányát, Mária-t. Egyes jelentések szerint az eljegyzést augusztus 18-án meg fogják tartani. A hírekre fáfolat még nem érkezett.

A párizsi szinigazgatók értekezletet hívtak össze, amelyen a sztárgázsik lényeges leszállításáról tárgyaltak. A maximális gázsí estí 400 frank lesz. Ha a fellépő művész, vagy művésznő a fix összeggel nincs megelégedve, a színház a tiszta jövedelemből percentuális arányban részesítheti.

Tokióból jelentik, hogy Herndon és Pangborn amerikai pilóták, miután világgörüli gyorsasági rekordkísérletük kudarcot vallott, elhatározták a Csendes óceán átrepülését. A pilóták a jövő héten indulnak a nagy útra s Japán magasságában akarják átszeli az óceánt. Biznak abban, hogy negyven óra alatt elérhetnek az Egyesült Államok nyugati partvidékére, Seattlebe.

Az indiai Haiderabad rádászának két fia nyugati tanulmányutját befejezte. A hercegek elhagyták Londont, ahol három hónapot töltöttek. A Savoy szállóban volt lakásuk, amelynek csaknem egész els ömeletét lakták kíséretükkel. A fiatal emberek havi tízezer font zsebpénzt élveztek Londonban.

Aixen Provencebana valparaisoi konzul autója, amelyben feleségével, leányával és annak nevelőnőjével ült, az országutról a Provence-csatornába zuhant. Csak a konzul feleségét sikerült kimenteni, a többiek odavesztek.

A szovjet 150 tisztviselőt Angliába küldött üdülésre jutalmul az öt éves terv kivételénél szerzett érdemeikért. A vendégek csak néhány napot töltenek az angol fővárosban.

— **A paraszt már nem engedi magát elárverezni.** Bukarestből jelentik: A Targoviste közelében levő Slobozia Moara községben el akarták árverezni Dumitrescu Ilie gazda ingóságait. A gazda ellene szegült a végrehajtónak, mire a végrehajtó a csendőrséghez folyamodott segítségért. Dumitrescu fellármázta a falut úgy, hogy mire a csendőrség a házhoz érkezett, 70-80 gazda állotta útját. A csendőrség vezetője kénytelen volt visszavonulni és jelentést tenni a felsőbb hatóságoknak a vizsgálat megindítása végett.

SPORT

Megállapították a román válogatott balti turájának végleges programját

Bukarestből jelentik: A román válogatott csapatnak balti turájára folynak az előkészületek. A turára kijelölt játékosok a legjobb formában vannak és különösen a csatársor rendkívül erős része a csapatnak. A NAC csatársor vasárnap a Bocskai ellen igazolta kivételes klaszsisát és így meg van rá a remény, hogy a román színekben szereplő játékosok nem hoznak szégyent egyesületeikre. A balti turának már minden részlete tisztázva van, amennyiben a FIFA, mely néhány héttel ezelőtt felfüggesztette Litvánia játékjogát, Románia kérésére egy héttel megrövidítette a büntetést. Ilyenformán a válogatott csapat, mely augusztus 19-én indul el, augusztus 26-án már a litván válogatottal mérheti össze erejét. A tura szereplői már augusztus 20-án Csernovicban találkoznak, ahol az ottani válogatottal mérik össze triálmérkőzés keretében erejüket.

Bodola haragot tart a NAC-cal. Nagyváradról jelentik: A kitűnő válogatott balösszekötő, Bodola, aki eddig a NAC színeiben szerepelt nagy sikerrel, — hírek szerint megvált egyesületétől. A kitűnő játékos, akinek szerepléséhez sok NAC-siker fűződik és aki Kocsissal együtt az utóbbi évek legjobb balszárnyát alkotta a válogatottban, egyesületének regátbéli turáján összeveszett a klubbal és Brassóban elhagyta az egyesületet. Bodola már nem vett részt a NAC-nak a Bocskay elleni meccsén sem, amelyen a balösszekötő posztját Borbély I. töltötte be. Bodola nyilván nem sokat busul egyesületéből való kiválása miatt, mert az Újpesttel folytat tárgyalásokat és a magyar bajnok állítólag már le is kötötte a kitűnő balösszekötőt. Bodola távozása érzékeny veszteséget jelent nemcsak a NAC-nak, de távozása esetén az egész román futball sportnak is.

A dévai teniszverseny eredményei

Déváról jelentik: A dévai TC a napokban fejezte be nagyszerű országos teniszversenyét, amelyet Kolozsvár, Nagyenyed, Nagyszeben, Lugos, Petroszény és Déva teniszjátékosainak részvételével tartottak meg. A versenyen Kolozsvárról Simon Haggibbor, kerületi bajnok és Metianu, az Univerzitatea jóképességű játékosa indultak. A fejlett dévai teniszsport javára kell írni, hogy a versenyt a helybeli teniszszerek nyerték, akik Rezus, illetőleg Gábor révén legyőzték Simont, illetőleg Metianut is. A verseny részletes eredményei a következők:

Férfi egyes: 1. Gábor Zoltán (Déva). 2. Metianu (Cluj). 3. Rezus (Déva) és Simon (Cluj).

Női egyes: 1. Jászberényi Rózi (Lugos). 2. Dr. Márerné (Nagyszeben). 3. Löwy Sándorné (Déva) és Mara Lászlóné (Hátszeg).

Férfi páros: 1. Gábor—Rezus (Déva). 2. Székely (Nagyenyed)—Ruder (Petroszény). 3. Simon (Cluj)—Metianu (Cluj) és Terk (Hátszeg)—Schulek (Petroszény).

Női páros: 1. Lengyelne—Terkné (Hátszeg). 2. Löwyné—Sándorné (Déva). 3. Dr. Márerné (Szeben)—Gábor M. (Déva) és Tanase—Maráné (Déva).

Vegyes páros: 1. Gábor—Sándorné (Déva). 2. Székely (Nagyenyed)—dr. Márerné (Nagyszeben). 3. Fischer—Jászberényi (Lugos) és Pogál (Simeria)—Gábor M. (Déva).

A jólsikerült verseny rendezése körül dr. Atirescu Jeromiu, dr. Caba Emil és Steiner Jenő fejtették ki szép munkát.

A Kispeszt és a NAC vendég-szereplése Kolozsváron

Az őszi labdarugószezon bombaprogrammal veszi kezdetét Kolozsváron. A rendező egyesületek súlyos anyagi áldozatokat hoztak, amikor olyan atrakcióban részlettek a közönséget, amely bármely ország sportcentrumának díszére válna. A Kispeszt és a nagyváradi NAC augusztus 15-én és 16-án, szombaton és vasárnap a Kolozsváron megtartandó körmérkőzése iránt fokozódó érdeklődés nyilvánul meg, ami teljes mértékben érthető és indokolt is, mert a Kispeszt csapatában több magyar válogatott játékos is szerepel, a NAC játékosai közül pedig négyen a román nemzeti válogatottak a tagjai. A Kispeszt együttesében a válogatottak: Dénes, a kapus, Rozgonyi hátvéd, Raix a jobbfejezet, Pacolai jobbszélő, aki a

magyar Csikók romániai turáján a magyar válogatott legjobb tagjai volt és Konyor (Kormos) a veszedelmesen lövő centercsatár.

A NAC csapatában Kocsis, Rónai, Glanczmann és Kovács a román nemzeti válogatott csatársorának főerősségei és különösen fokozza az érdeklődést a NAC kolozsvári vendég-szereplése iránt az a körülmény, hogy a váradai csapat az elmúlt vasárnap 2:0 arányban szenzációs és értékes győzelmet aratott a debreceni Bocskai csapata felett. Nem létezik ki-zártnak, hogy a rendező egyesületek oly módon csoportosítják az ellenfeleket a szombat-vasárnapi körmérkőzéseken, hogy a Kispeszt és a NAC csapatai is szembe-kerüljenek egymással és így a közönségnek szenzációsnak és nívósának ígérkező

exhibition mérkőzésben lesz alkalma gyönyörködni.

A vendégcsapatok ellenfelei az Univerzitatea komplett együttese, a KAC, Haggibbor és a Románia játékosából összeállítandó kombinált csapatok lesznek. Ha még megemlítjük azt, hogy a Kispeszt fejelemzett és fair együttese valószínűleg szerepeltetni fogja a kolozsvári mérkőzéseken legujabban leszerződött kitűnő játékosát, Turnert is és teljes odaadással lelkesedéssel fog küzdeni, hogy a csapat kitűnő hírnevét, amelynek Romániában örövend, újabb kolozsvári sikeres szerepléssel öregbítse, úgy teljes mértékben indokolt az a széleskörű érdeklődés, amely a vendégcsapatok kolozsvári szereplését és az őszi labdarugószezon megnyitó mérkőzéseit megelőzi.

KÖZGAZDASÁG

Magyar kormány- és bankkörökben elintéztnek tekintik a kölcsön ügyét

Az ötmillió fontos kölcsönt Franciaország, Olaszország, Svájc és Hollandia adja

Budapest, augusztus 11. Már szombaton délután kedvezően ítélték meg a magyar kölcsöntárgyalások esélyeit. Ezek a hírek az ötmillió fontos kölcsön gyors leköltéséről számoltak be, — a hétfői jelentések pedig, különös tekintettel a megnyílt német helyzetre, megerősítik ezt a felfogást. Magyar pénzügyi körökben hétfőn teljes erővel alakult ki az a vélemény, hogy ennek a magyar kölcsönnek ügyét elintéztnek, a tárgyalásokat kedvezően haladottnak lehet tekinteni s végleges befejezésükről legfeljebb azért nem esik még most szó, mert egyes technikai kérdések megoldásáról folynak még a tárgyalások, amelyek a szerződő felek szempontjából lényegesek ugyan, de már nem

érintik a kölcsön megadásának tényét. Az itt szóbanforgó ötmillió fontos Anglia, Olaszország, Svájc és Hollandia adja. Külföldi lapjelentések szerint a négy állambeli bankárokkal a megegyezést körülbelül meglévőnek lehet tekinteni, csak Hollandiával folynak még mindig az előbb említett technikai természetű tárgyalások.

A hangulat kialakításához és annak kedvezőbb színezéséhez ezek a hírek nagyban hozzájárultak. A kormány körében is bizonyosra veszik, hogy a kölcsön elhelyezése legközelebbi napokban megtörténik és ezt a lehetőséget bizonyos tekintetben már számításba is veszik azoknál a tervekkel, amelyek a legközelebbi jövőre vonatkozólag dolgoznak ki.

Nagy bankfuzió Svájcban. Genfből jelentik: A Comptoir d'Escompte de Geneve és az Union Financiere de Geneve fuziója révén a francia Svájc végre egy kimondottan nagybankjellegű pénzintézethez jut. A két pénzintézet együttes alapítókja 110 millió svájci frank, amin felül új részvényeket is kibocsátanak 40 millió frank értékben. 10 milliót a helyi bankok, 30 milliót pedig a Schweizerische Bankgesellschaft vesznek át a tőkeemelés révén kibocsátott új részvényekből. A legutóbbi hetek eseményei folytán a svájci pénzpiacra is meglehetősen idegesség jelentkezett, amit azonban a két genfi bank egyesülése valószínűleg teljesen el fog tüntetni. Érdekes jelenség, hogy éppen a szállongó hírek hatására az ottani pénz-

intézetek elhatározták, hogy a jövőben német, magyar, angol és cseh mintára, közteszik félévi mérlegüket. Eddig rendszeresen csak a Schweizerische Bankgesellschaft hozta nyilvánosságra félévi mérlegét, éppen ezért meglepetést keltett, hogy tegnap a Schweizerische Volksbank, melynek mérlegvégösszege meghaladja az 1.6 milliárd frankot, szintén követte a példát.

A proféta gyermek

Szavazás a Független zsidó részvényesek körében
Ara 100 lelei és portó
KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Szenzációsan olcsó könyvek

Adler: Marx, a gondolkodó	Lei 25	Kertész: Nemzetköziség útja	Lei 40
Adler: Alkohóizmus és szakszervezetek	Lei 4	Lasalle: Az alkotmányról	Lei 6
Andersen: A muzikális malac	Lei 7	Lasalle: Munkásprogram	Lei 6
Andrejev: A pince mélyén	Lei 48	Macdonald: Szocializmus és társad. L.	48
Balzac: A lidérc	Lei 20	Marx: Osztyályharcok Franciaországban	Lei 48
Barbusse: Jézus	Lei 65	Marx: Bér és profit	Lei 20
Bauer: A szocializmus útja	Lei 6	Marx: Harmadik Napoleon államcsinye	Lei 20
Bernstein: A gazdasági történet alapvonalai	Lei 20	Marx: olgárháboru Franciaországban	20
Bernstein: Mi a szocializmus	Lei 5	Masekincs: A világ népeinek meseiből	Lei 30
Bernstein: Görlitzi pártprogram	Lei 12	Migray: Egy keresztény szociális állam története	Lei 18
Bernstein: Lasalle Ferdinand és jelentősége	Lei 18	„ Az internacionalé története L.	25
Csehov: Kiséretes éjjel	Lei 40	„ Egyház és munkáskérdés	L. 5
Csehov: Idegenkenyéren	Lei 40	Müller: Marx és szakszervezetek	Lei 15
Csehov: A fekete barát	Lei 40	Multatuli: Max Havelár	Lei 45
Farkas: Kiséretetek	Lei 30	Pach: Társadalmi ember élete	Lei 25
Frensen: A z Anna Hollmann el-süljedése	Lei 15	Pargus: Allam, ipar, specializmus	Lei 20
Gergely: Játézik az ucca	Lei 25	Róka Tóni: Erger-Berger	Lei 35
Hamsun: Őszi csillagok	Lei 15	Rubin: Egy szegénydiák feljegyzései	5
Jászai: Az agitáció	Lei 4	Snowden: Ha a munkáspárt uralomra jut	Lei 8
Kasza: Mi az igazság	Lei 5	Szemes: Mi az osztyályharc	Lei 5
Vanczák: Szakszervezeti demokrácia	5	Webb: Kapitalizmus hanyatlása	Lei 65

Kaphatók az „UJ KELET” könyvostályában

Vidékre utánvétellel, vagy az összeg és a portóköltség (pénz, vagy bélyeg) előzetes beküldése után szállítunk!

Fraternitas Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10. — Telefon 1-77.

Színház—Mozi

Színház-Mozgó műsora

Szerda: Szent Lajos hidja. (Öt bűnös ember sorsa és végzete. Lily Damita, Ernest Torrence, Raquel Torres, Don Alvarado nagyhangosfilmje. Ma utoljára! 10 és 20 lejes helyárakkal).

Csütörtök: Az ellopott Madonna. (Az Úra szenzációs, legujabb bűnügyi komédiája. Produkció: Bruno Duday. Zene: Hans May. A világhírű Hans Ottó első hangosfilmje, a többi szerepekben Edit Edwards, Friedel Haerlin, Lequis, Max Adalbert, Paul Henckels. Uj hangos hirdő, új Micki Maus. Helyárak: 10 és 20 lej).

Szombat: Az ellopott Madonna.

Vasárnap: Az ellopott Madonna.

CORSO-MOZGÓ műsora

Kedden 5, 7, 9 órákor: Varsótól Sanghaig Rendkívül érdekesítő kulturfilm produkciói. Egy újságíró repülőgépen való útja van megörökítve a forrongó Kinában, Varsó, Moszkva, Omszk, Sanghai és Pekingben keresztül. Másor előtt: Miki Maus.

Apróhirdetések

Szavanként	4 Lei
Vastagbetűvel	8 Lei
Legkisebb apró, 10 szó	40 Lei
Allástkeresőknek 1 szó	3 Lei
Vastagbetűvel	6 Lei

Csak vasárnapra feladott apróhirdetés 25 százalékkal drágább. Díj előre fizetendő. Csak portóbélyeggel ellátott jellegű leveleket továbbítunk.

Házasságokat a legjobb zsidó körökben gyorsan és diszkrétan közvetít a „Globus” házasságközvetítő iroda Alba-Iulia. Str. Andrei Muresan No. 17. (Válaszbélyeg melléklendő).

Uri család egy-két gyermekét az iskolai idényre teljes ellátásra elvállalná Székely, Str. Surda 22.

Nagyváradon teljes ellátásra elfogad izr. uricsalád középiskolás urleányt fűrdőszoba- és zongorahasználattal. Berget Antalné Oradea, Str. Cantemir (Beőthi Ödön ucca) 42., I. 7.

Középiskolás fiúk (négyen) zsidó urházakból, teljes ellátással (kóser) jutányosan meglé otthont nyerhetnek. Értekezhetni Hajnalnál Fötér 3.

Perfect gépirónó szerkesztőségi munkára (d. u. 5—7-ig) azonnal felvétetik. Jelentkezni a kiadóban.

Kiadó három szobás-komfortos lakás és egy üzlethelyiség. Malom ucca 16.

Olcsó könyvostály!

Benamy Sándor: Kajüt	30 Lei
Kistemaerkes Váltot elülfogat	66 Lei
Cocteau A párizsi fiu	66 Lei
Mikó's Jenő: Madárka	66 Lei
Szilágyi András: Az új pásztor	95 Lei
Benoit: Táncozó	136 Lei
Jarno: Börtön	163 Lei
Komor: Fischmann S. Utoda	190 Lei
Edgar Allan Poe: Artur Gordon Pym	180 Lei
Wells: A püspök ellke	180 Lei
Paul Busson: A szegény Dronte élete	180 Lei
Kaphatók az Uj Kelet könyvostályában	

XIV. ÉVF. *
Cluj—Koloz
augusztus 13
5691 ÉV

As Uj Kelet az egy és bászági zsidó napila
Cikkeink utánnyo ferrás megjelölés
ezirát
nev

Vlad Aurél ér

Vlad Aurél, a nemzany volt kultuszmi kedésével tette magadök román politikájá 1. A kultuszörvény által alapjaiban rendhközések létét. 2. Junian igazságösszeveszése által sa lasát idézte elő. 3. Jobboldali orientkozatál halálosan k zeti parasztpártot.

Ennyi kiváló érdesztes, hogy most háromtagu deputáció politikust, hogy rábi támadásainak visszavémenytelenül. Mert VI

Csak a nemzeti pvens. Mert ennek a nés baloldalnak san már rég el kelle dt, abban a pillan ción nyilatkozatát me Ugylátszik azomb még saját káran sem

A naiv Népszö

A Népszövetség tal fordult a leszer meghívott államok szöltja fel őket, hogy közési adataikat. J kiadás az. Hiszen milliárdos titkos ala calók, mint arra, h utján a fegyverkez ba jussanak. Nap szervezeteiről, ame adóink az egyes ri nai titkainak meg

Ezek a kémszer kének kockázatos hogy éppen a fegyv melyeket Cerberus minden ország mil volca tehát azt hin berusok most a No gának egyszerű fe vánosság elé tárja

Nem: emnyi ös feltételezni róluk. valaki, egy ezt ca A leszerelés sikerél zési adatok pontos sorban. Egészen m zeközi megállapod tarizmustól megco bázist. Ha az an fog, egy egészen rüinek az adatok akkor már nem les

A szovjet uj

Lenin mondotta, látja ennek, akár a változtatja a taktik még pedig gyöngye — úgy látszik — mégis követi az oro leoni zsenialitásu, e Követi, még pedi vakság magyarazha tika sakkhuzását. előtt Stalin volt az gatta a német nag személyesen győző terv grandiózitásár volt az eredménye. Oroszország nagyv lésekkel ajándékozta listákat, akik ennel tással nyilatkoztak viszonyokról. A szivélyesség, a kapitalistákat mega őszinte, E szivélyess